İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.'NİN BORSA İSTANBUL A.Ş. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI'NDA YÜRÜTECEĞİ MERKEZİ KARŞI TARAF HİZMETİ VE BU HİZMETE İLİŞKİN TAKAS ESASLARI PROSEDÜRÜ

Prosedür değişikliklerine ilişkin liste:

1. *09.06.2017 tarihli ve 1357 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
2. *05.10.2017 tarihli ve 1373 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
3. *06.02.2018 tarihli ve 1403 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
4. *23.10.2018 tarihli ve 1477 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
5. *06.11.2018 tarihli ve 1483 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
6. *21.08.2019 tarihli ve 1576 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
7. *15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
8. *18.09.2020 tarihli ve 1644 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
9. *05.11.2020 tarihli ve 1654 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
10. *13.11.2020 tarihli ve 1659 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
11. *13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır*
12. *31.12.2021 tarihli ve 1755 sayılı Genel Mektubumuzla yayımlanmıştır.*
13. *10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
14. *15.03.2022 tarihli ve 1776 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
15. *17.03.2022 tarihli ve 1783 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
16. *20.09.2022 tarihli ve 1820 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
17. *18.11.2022 tarihli ve 1829 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
18. *30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
19. *08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
20. *27.01.2023 tarihli ve 1855 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
21. *30.01.2023 tarihli ve 1856 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
22. *03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
23. *07.03.2023 tarihli ve 1866 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
24. *19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
25. *27.07.2023 tarihli ve 1896 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
26. *01.09.2023 tarihli ve 1907 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
27. *20.10.2023 tarihli ve 1915 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
28. *31.10.2023 tarihli ve 1920 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
29. *29.12.2023 tarihli ve 1930 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*
30. *22.01.2024 tarihli ve 1949 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.*

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1 - Bu Prosedürün amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin, Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda merkezi takas kuruluşu olarak vereceği merkezi karşı taraf hizmetine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- Bu Prosedür, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin merkezi takas kuruluşu olarak *Borsa İstanbul* A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında vereceği merkezi karşı taraf hizmetlerine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- Bu Prosedür, 30/12/2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri ile 18/07/2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği ve 14/08/2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda Yürüteceği Merkezi Karşı Taraf Hizmeti ve Bu Hizmete İlişkin Takas Esasları Yönergesi'ne dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4- Bu Prosedürde geçen;

a) **Açık teklif yöntemi:** Takasbank'ın bir işlemin eşleştiği anda piyasa katılımcıları arasına girerek alıcıya karşı satıcı ve satıcıya karşı ise alıcı konumuna geçmesini,

b) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)***
Akşam seansı: Piyasa'da işlemlerin T+1 valörle gerçekleştirildiği seans,

c) **Borsa :** Borsa İstanbul A.Ş.'yi (BİAŞ),

ç) **BISTECH:** Piyasa'ya ait, işlem öncesi, işlem anı ve işlem sonrası yazılımlarının yer aldığı uygulamaların tümünü,

d) **BISTECH Marjin Yöntemi:** BISTECH üzerinde, portföy bazlı risk yönetim algoritması aracılığı ile bulunması gereken teminat tutarı hesaplama yöntemini,

e) **ELÜS:** Elektronik Ürün Senedi'ni,

f) **Emir/İşlem Öncesi Risk Yönetimi:** Emirlerin işleme dönüşme olasılıkları gözetilerek hesaplanan parametreler ile esasları Borsa tarafından yayınlanan "BISTECH İşlem Öncesi Risk Yönetimi (PTRM) Uygulama Usulü Ve Esasları" dokümanında belirlenen algoritma kullanılarak yapılan teminat yeterliliği kontrol sürecini,

g) **Genel Müdür:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,

ğ) **Genel Yönetmelik:** 30.05.2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliği,

h) **İşlemci Kuruluş:** Piyasada işlem yapma yetkisi bulunan ancak söz konusu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin tasfiyesini bir genel merkezi karşı taraf üyesi aracılığı ile gerçekleştiren kuruluşu,

ı) **İşlem Teminatı:** Piyasa'da vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin alımı ya da satımı amacıyla, Takasbank'ta açılan saklama ya da işlem ve saklama hesaplarına yatırılan teminatları,

i) **Kanun**: 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu,

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

j) **Kurul:** Sermaye Piyasası Kurulu'nu,
k) **Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği:** 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'ni
l) **MKK:** Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'yi
m) **Merkezi Takas Yönetmeliği:** 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği'ni,
n) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** **Netleştirmeye Konu Pozisyon Miktarı:** Kısa pozisyon pay vadeli işlem sözleşmeleri ve kısa pozisyon pay alım opsiyon sözleşmelerinin risk hesaplamasında netleştirme amacıyla teminat olarak yatırılan pay değerleri dikkate alınarak bulunan pozisyon miktarını,
o) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** **Netleştirmeye Konu Teminat Değeri:** Kısa pozisyon pay vadeli işlem sözleşmeleri ve kısa pozisyon pay alım opsiyon sözleşmelerinin risk hesaplamasında dikkate alınacak pozisyon değerlerinin netleştirilmesinde kullanılacak ilgili pay teminat değerlerini,
ö) **Opsiyon Sözleşmesi:** Belirli bir vade ya da vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki ekonomik veya finansal göstergeyi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ya da dövizi alma veya satma hakkı sağlayan sözleşmeleri,
p) **Piyasa:** Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nı,
r) **Prosedür:** Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan işbu İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda Yürüteceği Merkezi Karşı Taraf Hizmeti ve Bu Hizmete İlişkin Takas Esasları Prosedürü'nü,
s) **PTRM:** BISTECH emir/işlem öncesi risk yönetimi sistemini,
ş) **PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi:** Borsa tarafından yayınlanan "BISTECH İşlem Öncesi Risk Yönetimi (PTRM) Uygulama Usulü Ve Esasları" dokümanında belirtilen yöntemi,
t) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile)*** **Riskli Müşteri:** Sermaye Piyasası Kurulu tarafından, işlem yasağı getirilen veya VI-104.1 sayılı Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 4, 5, 6 ve 7 nci maddelerine veya Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı İncelemelerinde Uygulanacak Tedbirler Tebliği'nin 9 ve 12 nci maddelerine dayanarak idari para cezası verilen siciller içerisinden Takasbank tarafından riskli müşteri olarak sınıflandırılanlar veya sicil bazında limit ihlal statüsünde sıklıkla yer alan siciller,
u) **Türev Araçlar:** Piyasada işlem gören vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçları,
ü) **Takas:** Piyasa'da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan yükümlülüklerin, Borsa İstanbul A.Ş.'nin görüşü alınmak suretiyle Takasbank tarafından belirlenen süre ve şartlarda, Üyeler tarafından yerine getirilmesi suretiyle Takasbank tarafından taraflar arasında fon ve/veya varlıkların transferini sağlayan süreçlerin tamamını,
v) **Takasbank:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi'ni,
y) **TCMB:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketi'ni,
z) **Üye:** Piyasada gerçekleşen işlemlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklere ve bu hak ve yükümlülüklerin tasfiyesine taraf olması Takasbank tarafından uygun görülen kuruluşları,
aa) **Vadeli İşlem Sözleşmesi:** Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki malı, kıymetli madeni, ekonomik ve finansal göstergeyi, sermaye piyasası aracını ya da dövizi alma ya da satma yükümlüğü veren sözleşmeleri,
bb) **Yönerge:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda Yürüteceği Merkezi Karşı Taraf Hizmetine ve Bu Hizmete İlişkin Takas Esasları Yönergesi'ni,
cc) **Yönetim Kurulu:** Takasbank Yönetim Kurulu'nu,
ifade eder.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğe İlişkin Esaslar

Üyelik

MADDE 5- (1) Prosedür'ün 8 inci maddesinde belirlenen üyelik şartları sağlayan Kanun'da tanımlanan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Takasbank tarafından verilecek merkezi karşı taraf uygulamasına üye olabilirler.

Üyelik türleri

MADDE 6- (1) Üyeler, doğrudan merkezi karşı taraf üyesi ve genel merkezi karşı taraf üyesi olmak üzere ikiye ayrılır.

(2) Doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidirler.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler.

(4) Genel ve doğrudan merkezi karşı taraf üyeliği ayrımı, Üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır.

Üyelik türleri arasında geçiş

MADDE 7- (1) Genel ve doğrudan merkezi karşı taraf üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda bir doğrudan merkezi karşı taraf üyesi sonradan genel merkezi karşı taraf üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel merkezi karşı taraf üyesi de doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olarak kabul edilebilir.

(2) Genel merkezi karşı taraf üyeleri doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olmak için başvurabilir. Genel merkezi karşı taraf üyelerinin bu yöndeki başvuruları eğer varsa takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların devir veya tasfiyesi kaydıyla Takasbank tarafından kabul edilebilir.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyeliği kriterlerini taşıyan doğrudan merkezi karşı taraf üyelerinin genel merkezi karşı taraf üyeliği başvuruları Takasbank tarafından 2 ay içerisinde karara bağlanır.

(4) Genel merkezi karşı taraf üyeliği şartlarını kaybeden Üyeler, şartların kaybedildiğinin Takasbank tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içerisinde ilgili kriterleri tekrar sağlayamamaları halinde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan şartları taşımaları kaydıyla doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olarak yetkilendirilebilirler. Bu takdirde, varsa işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların devri veya tasfiyesinin tamamlanması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda ilgili üye hakkında faaliyetlerinin kısıtlanmasına ilişkin 13 üncü madde hükümleri uygulanır.

(5) Üyelik türleri arasında geçiş durumunda, geçişe ilişkin kararın verilmesini müteakip 1 gün içinde, Kurula ve Borsa'ya bildirimde bulunulur ve keyfiyet Takasbank internet sitesinde ilan edilir.

Üyelik şartları

MADDE 8- (1) Doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği' nin 7 nci maddesinde belirtilen şartlara ilaveten aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekir:

a) Kurulun 11.07.2013 tarih ve 28704 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım Hizmetleri ve Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Tebliği' nin 59 uncu maddesi uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

b) Borsa mevzuatı çerçevesinde Piyasa'ya üye olunması,

c) Bankaların 50.000.000 TL'si, aracı kurumların ise 10.000.000 TL'si asgari özsermayeye sahip olması,

ç) Takasbank tarafından üçüncü fıkra çerçevesinde yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması,

d) Piyasa Takas Üyeliği Sözleşmesinin imzalanması,

e) Piyasada işlem yapmak isteyen Üyelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,

(2) Genel merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir:

a) İlgili mevzuat uyarınca yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,

b) Bankaların 500.000.000 TL'si, aracı kurumların 100.000.000 TL'si tutarında asgari özsermayeye sahip olması,

c) Takasbank tarafından üçüncü fıkra çerçevesinde yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.

(3) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme çalışması kapsamında firmanın notunun belirlenmesinde ilgili firmanın mali tabloları, faaliyet raporu, firma tanıtıcı bilgiler formu, firma ana bilgiler formu, piyasalardaki işlem hacimleri, TL saklama bakiyeleri, müşteri bazında açılan hesaplara ilişkin son durumu, temerrüt ve istihbarat bilgileri, varsa derecelendirme kuruluşlarından alınan notlar, piyasa istihbarat bilgileri ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler kullanılır. Takasbank kullandığı içsel derecelendirme metodolojisinde dikkate aldığı parametreler ile bu parametrelerin derecelendirme notlarına etkisini internet sitesinde duyurur.

(4) Takasbank teknik altyapı, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde arayacağı asgari kriterleri belirlemeye, aranan kriterleri karşılayamayan kuruluşlara uyum için süre vermeye, taahhüt almaya ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetlemeye yetkilidir.

(5) Yönetim kurulu, birinci fıkranın (c) bendi ile ikinci fıkranın (b) bendinde yer alan asgari özkaynak tutarlarını ilgili sermaye piyasası ve bankacılık düzenlemeleri ile piyasa şartlarını dikkate alarak Kurul onayıyla artırmaya veya eski düzeyine kadar indirmeye yetkilidir.

Üyelik başvurusu ve faaliyete geçiş

MADDE 9- (1) ***(Değişik: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğüne hitaben başvuru talebini ve bu Prosedürde üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

a) Takasbank nezdindeki işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla teknik altyapının oluşturulması ve işlerliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmış olması,

b) Ana sözleşme örneği,

c) Noter tasdikli imza sirküleri,

ç) Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yer alan kuruluş ilanı,

d) Üyelik başvuru formu,

e) Yetki Belgesi (örneği),

f) Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu,

g) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik EFT Talimatı Taahhütnamesi,

ğ) Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

h) Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler.

(2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları, başvurunun tam ve eksiksiz olarak yapılmasını müteakip 60 gün içerisinde, 8 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar 2 ay içerisinde gerekçesi ile birlikte, ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

(3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;

a) Üyelik giriş ücretini yatırması,

b) Üyelik teminatını yatırması,

c) Garanti Fonu katkı payını yatırması,

ç) Takasbank sistemi üzerinde üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi

gerekir. Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih, kurumun Piyasa'da sunulan merkezi karşı taraf hizmetine üye olduğu tarih olarak kabul edilir ve Üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır. Bu fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan koşulları yerine getirmeyen Üye, hesap açma işlemi yapamaz.

Üyelerin genel yükümlülükleri

MADDE 10- (1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

a) Prosedür ve ilgili diğer mevzuatla merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

b) Müşterilerine ve diğer Üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak, Takasbank tarafından öngörülen garanti fonu katkı paylarını yatırmak,

c) Merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak,

ç) Takasbank nezdinde üye hesapları ile bunlara bağlı alt hesapların taşınmasının gerektiği hallerde devralacak bir genel merkezi karşı taraf üyesinin önceden belirlenmiş olması halinde müşterileri ile imzaladığı çerçeve sözleşmelerde söz konusu hususa ilişkin bilgilere yer vermek,

d) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

e) Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,

f) Takasbank nezdindeki tekil ve çoklu pozisyon ve teminat hesapları ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

g) Teminatların izlendiği hesapların yapısı ve Takasbank tarafından sağlanan ayrıştırmanın kapsamı, Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin Üyeye ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

ğ) Müşterilerine ait teminatları Takasbank nezdindeki ilgili teminat hesaplarına yatırmak,

h) Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,

ı) Takasbank tarafından kararlaştırılan kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletmek ve söz konusu kayıt ve belgeleri 2 yıl boyunca saklamak,

i) Prosedür kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.

(2) Herhangi bir Üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurula ve

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Takasbank'a bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın bu Prosedürde belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.

Genel merkezi karşı taraf üyelerinin sorumluluğu

MADDE 11– (1) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel merkezi karşı taraf üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur. Takası gerçekleştiren genel merkezi karşı taraf üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluş; işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel merkezi karşı taraf üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

(2) Bir genel merkezi karşı taraf üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 12 nci maddedeki sorumlulukları yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmekle görevlidir.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyesinin ikinci fıkrada ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun Piyasa'da gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel merkezi karşı taraf üyesine devri veya tasfiyesinin gerçekleşmesi şartıyla kaldırılır.

İşlemci kuruluşların sorumluluğu

MADDE 12– (1) İşlemci kuruluşların pozisyon ve teminatları genel merkezi karşı taraf üyelerine bağlı münhasıran açılmış alt hesaplarda izlenir.

(2) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:

a) Müşteri pozisyon ve teminatlarının, gerek kendisi gerekse genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak Prosedürde yer alan düzenlemelere uymak,

b) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

c) Bağlı olduğu genel merkezi karşı taraf üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

ç) Kendi müşterilerine ait genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel merkezi karşı taraf üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

d) Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel merkezi karşı taraf üyesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.

(3) İlgili genel merkezi karşı taraf üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun ikinci fıkrada sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır.

(4) Genel merkezi karşı taraf üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili genel merkezi karşı taraf üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, talepte bulunan genel merkezi karşı taraf üyesine devredilir. İşlemci kuruluş devredilen müşteri

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan Üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili genel merkezi karşı taraf üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 iş günü içinde Kurula, Borsaya ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.

(5) İşlemci kuruluşlara ilişkin ilgili oldukları diğer düzenlemelerde yer alan hükümler saklıdır.

Üyelerin Piyasa işlem faaliyetlerinin kısıtlanması

MADDE 13- (1) Üyelerin Prosedür kapsamındaki faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü ve/veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesi uyarınca, takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin sınırlandırılması veya geçici olarak durdurulması,

b) Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,

c) Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet izninin kaldırılması, herhangi bir nedenle Piyasada işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması,

ç) Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu Üyenin kredi değerliliğinin olmadığının veya azaldığının tespit edilmesi.

(2) Üyeler, haklarında Kurul tarafından getirilen işlem yasağı ve benzeri kısıtlamalar olan kişilere ait hesaplarda işlem yapamazlar.

(3) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, Üyenin mevcut pozisyonlarının 62 inci maddedeki temerrüt yönetim süreci hükümleri çerçevesinde kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.

(4) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde, durum Borsa'ya, Kurul'a ve ilgili kamu otoritesine ivedilikle bildirilir.

Üyeliğin sona ermesi

MADDE 14- (1) ***(Değişik: 18.09.2020 tarihli ve 1644 sayılı Genel Mektup ile)*** MKT üyeliği,

a) Bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemelerde belirlenen MKT üyeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi,

b) Bu Prosedür veya ilgili diğer düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemesini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi,

c) MKT Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde faaliyetleri kısıtlanan MKT üyelerinin aynı maddenin altıncı fıkrası ile kendilerine verilen azami altı aylık süre içinde ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması,

ç) MKT üyesinin kendisinin talep etmesi,

hallerinde Yönetim Kurulu kararı ile sona erdirilebilir.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi çerçevesinde MKT üyeliğini sona erdirmek isteyenler, durumu Takasbank'a yazılı olarak bildirir. Şu kadar ki, MKT üyeliğini sona erdirmek isteyen ilgili üyenin, bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmiş olması şarttır. Bu hallerde Yönetim Kurulu, MKT üyeliğini sona erdirmeye izin verebilir. Üyelikten ayrılma talebinin Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülükler yerine getirilmeden yapılması halinde üyeye bu yükümlülüklerini tamamlaması için, talebi bildirdiği tarihten itibaren 30 günlük süre verilir. Verilen süre içerisinde yükümlülüklerini yerine getiren üye durumu yazılı olarak Takasbank'a bildirir, bildirim sonrası gerçekleşecek ilk Yönetim Kurulu toplantısında Üyenin ayrılma talebi ele alınır. 30 günlük süre içerisinde yükümlülüklerini tamamıyla yerine getirmeyen üyeler ancak tüm pozisyon ve yükümlülüklerini kapattıktan sonra üyelikten çıkmak için tekrar başvuruda bulunabilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(3) Takasbank, bir MKT üyesinin üyeliğini sona erdirirken Borsa'nın görüşünü alır.

(4) MKT üyeliğinin sona erdirilmesi durumunda dâhi, üyeliğin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihine kadar yapılmış işlemlerle ilgili söz konusu kuruluşun Takasbank'a karşı bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülükleri devam eder.

(5) MKT üyeliği sona erdirilen üye hakkında; Kurul, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile Borsa'nın ivedilikle bilgilendirilmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hesap İşlemleri

Hesap türleri

MADDE 15 - (1) Takasbank nezdinde "İşlem Hesabı", "Saklama Hesabı", "İşlem ve Saklama Hesabı" olmak üzere üç farklı türde hesap açılabilir.

(2) İşlem Hesabı, Piyasada alım satım işlemlerinin gerçekleştirildiği ancak herhangi bir pozisyon ve teminat takibinin yapılmadığı hesap olup, emirler ve işlemler bu tür hesaplar bazında izlenir. Takasbank nezdinde açılan bir işlem hesabının Piyasada işlem yapabilmesi, ancak bu hesabın bir saklama hesabı ile ilişkilendirilmesi ve saklama hesabının ait olduğu Üye tarafından bu işlemin onaylanması halinde mümkündür. Bir işlem hesabı yalnızca bir saklama hesabıyla ilişkilendirilebilir.

(3) Saklama Hesabı, pozisyonların, bu pozisyonlarla ilişkili risklerin ve teminatların izlendiği ve tutulduğu ancak işlem gerçekleştirilemeyen hesaptır. Bir saklama hesabı birden fazla işlem hesabı ile ilişkilendirilebilir.

(4) İşlem ve Saklama Hesabı, hem işlem gerçekleştirilebilen hem de pozisyonların, bu pozisyonlarla ilişkili risklerin ve teminatların izlendiği ve tutulduğu hesaptır.

(5) Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan hesap türleri haricinde Takasbank tarafından her üye adına BISTECH'te "DA" ve "DE-IACL" adları ile iki adet teknik hesap açılacaktır. Bu hesaplar, sehven doğru hesaplara yansımayan işlemlerin ve pozisyonların doğru hesaplara aktarılması amacıyla gün sonu döngüsüne kadar taşınabildiği hesaplardır. İlgili hesaplara emir girilmemesi ve işlem yapılmaması gerekmekte olup bir hesaba, saklayamayacağı türde bir türev araç pozisyonu gönderilmeye çalışıldığında ilgili işlem ve pozisyon bu teknik hesaplara yansıyacağından, DA ve DE-IACL hesaplarının gün içerisinde ve Piyasa kapanışında üyeler tarafından kontrol edilmesi ve raporlanan işlemlerin/pozisyonların işlem düzeltme işlemi aracılığıyla doğru hesaplara aktarılması gerekmektedir. Piyasa kapanışından sonra teknik hesaplarda pozisyon kalması durumunda, ilgili pozisyonlar Takasbank tarafından re'sen üye portföy hesabına aktarılır.

Hesapların açılması

MADDE 16 - (1) İşlem yapılacak hesapların BISTECH sisteminde tanımlanmış olması gerekir.

(2) BISTECH'te ilgili hesapların oluşturulabilmesi için öncelikle bu hesap sahiplerine ilişkin kimlik bilgileri ve diğer bilgilerin MKK'da tanımlanması gereklidir. Açılan hesaplara ilişkin kimlik bilgilerinin MKK'dan BISTECH'e iletilmesi sonrası ilgili hesaplar BISTECH nezdinde açılır.

(3) MKK nezdinde yeni açılan bir hesabın BISTECH'de aynı gün işlem yapabilmesi için, bu hesabın açıldığına ilişkin hesap açım mesajının Madde 22'de belirtilen "*MKK'da açılan hesapların BISTECH'e gönderilme son saati*"nden önce gönderilmesi ve BISTECH Takas terminallerindeki hesap açılış ekranlarından BISTECH'te yer alan ilgili hesap şablonu ile ilişkilendirilerek (T) günü seans kapanışına kadar açılması gerekir. "*MKK'da açılan hesapların BISTECH'e gönderilme son saati*"nden önce MKK'da açılan hesaplar Madde 22'de belirtilen "*BISTECH Hesap Açma/İlişkilendirme Son Saati*"ne kadar BISTECH'te açılmaya devam edebilir. Piyasa kapanışından sonra BISTECH'de hesap açım işlemleri tamamlanan hesaplarda ertesi iş günü işlem yapılabilir.

(4) İşlem hesapları, bu hesaplarda gerçekleştirilen işlemlere ilişkin teminatların ve pozisyonların izlendiği saklama hesapları ile ilişkilendirilerek açılır. Bu nedenle öncelikle saklama hesabının açılması gerekir. İlişkilendirme işlemleri BISTECH takas terminalleri vasıtasıyla, esas olarak, Üyeler tarafından yerine getirilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Hesaplara ilişkin olarak 22 nci maddede belirtilen "*BISTECH Hesap Açma/İlişkilendirme Son Saati*"nden sonra hesap açma/ilişkilendirme işlemi yapılmasına izin verilmez. Saklama hesabıyla ilişkilendirilmemiş işlem hesapları, ilişkilendirme yapılana kadar Piyasada işlem yapamaz.

(5) İşlemci kuruluşların, adına işlem yapmak istedikleri müşterileri ve kendi portföyleri için genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.

(6) Genel merkezi takas üyesi tarafından işlemci kurumlar için MKK nezdinde açılan hesaplarda "işlemci kuruluş-NCM" alanı doldurulur. İşlemci kuruluş için işlem hesabı, genel merkezi karşı taraf üyesi tarafından BISTECH ekranında ilgili hesap şablonuyla ilişkilendirilerek açılır.

Ayrıştırma

MADDE 17- (1) Takasbank nezdinde "Müşteri" ve "Portföy" olmak üzere iki farklı tipte hesap açılabilir. Müşteri hesabı, Üyenin müşterileri için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Portföy hesabı ise, Üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Piyasada müşteri pozisyon ve teminatları, Üyenin kendi portföy ve teminatlarından ayrı şekilde izlenir. Üyenin kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar, üyelerin 16 ncı madde kapsamında açtığı, işlem ve saklama hesapları ile saklama hesaplarında izlenir. Her üyenin portföy hesabı bulunması zorunludur. Üyeler arasında Borsa mevzuatı çerçevesinde piyasa yapıcı yetkisi olanlar, piyasa yapıcı hesabı açabilirler.

(2) Üyelerin, müşteri pozisyonlarını Takasbank sisteminde açacakları tekil pozisyon hesaplarında izlemesi esastır. Tekil pozisyon hesaplarında izlenen müşteri pozisyonlarıyla ilişkili teminatlar sadece ilgili müşterinin yükümlülüklerinin tasfiyesinde kullanılabilir.

(3) Portföy yöneticiliği faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirilen işlemlerle sınırlı olmak üzere çoklu pozisyon hesapları açılabilir. Çoklu pozisyon hesaplarının açılması üye bazında kısıtlanabilir. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş bu nitelikteki teminat hesaplarına Üye tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.

(4) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Dayanak varlığının işlem gördüğü piyasalarda MKT hizmeti verilmeyen fiziki teslimata konu sözleşmelerin vade sonu işlemleri sonucu ortaya çıkan dayanak varlık takas yükümlülükleri, Takasbank tarafından Üye adına açılan portföy ve çoklu müşteri takas hesaplarında takip edilir.

Hesap Taşıma

MADDE 18 - (1) Pozisyon ve teminatların taşınmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği' nin 26 ncı maddesindeki usul ve esaslar uygulanır.

(2) Bir müşteriye ait Üye nezdindeki hesabın tüm açık pozisyonlarının ve teminatlarının bir başka Üye nezdindeki hesabına aktarılmasına "hesap taşıma" denir. Hesap taşıma işlemi, Takasbank tarafından tutulan kayıtlar üzerinden, ilgili pozisyonların teminatlarıyla birlikte yapılır. Üçüncü fıkra kapsamında yapılacak taşıma işlemleri haricinde, hesap taşıma işlemlerinde Üyelerin ilgili müşterilerinin yazılı onayını alması ve hesabı devralacak üyenin, hesap taşıyan üyenin oluşturduğu hesap taşıma talimatlarını BISTECH takas terminalleri aracılığıyla onaylaması zorunludur. Takasbank hesap taşıma taleplerini, hesapların taşınacağı üyenin limit ve pozisyon sınırlamalarına uyumunu gözeterek yerine getirir. Gerçek kişilere ait hesapların aktarılması sürecinde, farklı üyelerde bulunan hesapların aynı gerçek kişiye ait olması gerekir.

(3) Üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir Üyeye bağlı hesaplarda izlenen pozisyonlar ile bu pozisyonlarla ilişkili teminatların bir başka Üyeye aktarılması durumunda ise, taşıma işlemleri;

a) Devreden Üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak Üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmış olması halinde sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

b) Devreden Üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak Üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen taşımanın gerçekleşeceği tarihe kadar devreden Üyenin devralacak bir Üye ile sözleşme yapması halinde bu sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

c) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere uygun olarak bir belirleme yapılmamış olması durumunda ise Takasbank tarafından devralacak bir Üyenin bulunabilmesi halinde,

Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

(4) Hesap taşıma işlemlerinin üçüncü fıkra kapsamında yapılması durumunda aktarılan hesaplarda yer alan teminatlar, faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen Üye nezdindeki kayıtlarla Takasbank kayıtları arasında mutabakat sağlanana kadar çekilemez. Haklarında adli ve idari mercilerce tasfiye süreci başlatılan üyelere bağlı hesaplardaki teminat ve pozisyonların taşınması veya müşterilerine ait kalan teminatlar Kanunla belirlenen yetkili mercilere Kurul düzenlemeleri de dikkate alınarak ödenir veya teslim edilir.

(5) Üyenin ilgili piyasa veya sermaye piyasası aracındaki faaliyetlerinin kısıtlanması veya üyeliğinin sona erdirilmesi halinde, bağlı müşteri hesaplarından taşınabilecek ya da iade edilebilecek teminat tutarı, temerrüt sonrasında doğan değişim teminatı tutarlarının hesaplara yansıtılmasını takiben kalacak teminat miktarıyla sınırlıdır.

(6) ***(Değişik: 06.02.2018 tarihli ve 1403 sayılı Genel Mektup ile)*** Hesap taşıma işlemlerinde aktarıma konu olacak teminatlara ait net nema tutarları, aktarım işlemi nemalandırma son saatinden sonra gerçekleştirilirse hesapları devreden Üyeye ait hesaplara, nemalandırma son saatinden önce gerçekleştirilirse hesapları devralan Üyeye ait hesaplara yansıtılır.

(7) Pozisyon ve teminatları devralacak bir Üyenin bulunamaması, bulunması için yeterli süre olmaması veya teminat açığı sebebiyle taşınamayan veya pozisyonların tasfiyesi sonrasında teminat açığı oluşan hesaplar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği' nin Beşinci Bölümündeki esaslar dâhilinde tasfiyeye tabi tutulabilir. Devralacak bir Üye bulunamaması sebebiyle taşınamayan hesaplardaki pozisyonların tasfiyesi sonrasında kalabilecek teminatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği' nin 27 nci maddesi çerçevesinde iade olunur.

Özel şarta bağlı pozisyon aktarımı

MADDE 19- (1) Özel şartlara bağlı pozisyon aktarımı, gerçekleştiren işlemler sonucu oluşan pozisyonların, başka bir üyeye aktarılması işlemleridir.

(2) BISTECH'te gerçekleştirilen işlemler sonrası bir hesapta oluşan pozisyonlar, devreden (give-up) üye, devralan (take-up) üye ve müşterileri olmak üzere taraflar arasında yapılan bir anlaşma çerçevesinde oluşturulan yapıda, bir üyenin "işlem ve saklama" ya da "saklama" hesabından, başka bir üye nezdindeki bir "işlem ve saklama" ya da "saklama" hesabına aktarılabilir. Özel şartlara tabi pozisyon transferi tamamlanana kadar, açık pozisyonlardan doğan yükümlülüklerden, pozisyonu devredecek olan üye sorumludur. Pozisyon aktarımı tamamlandıktan sonra açık pozisyonlardan doğan tüm hak ve yükümlülükler gerçek zamanlı olarak devralan üyeye geçer.

(3) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Özel şarta bağlı pozisyon aktarımı, aynı gün valörlü işlemler için işlemin gerçekleştirildiği gün uzlaşma fiyatları yayımlanana, akşam seansında gerçekleştirilen işlemler için T günü hesap güncelleştirme işlemlerinin tamamlanmasından sonra T+1 iş gününde uzlaşma fiyatları yayımlanana kadar BISTECH Takas Terminalleri aracılığıyla yapılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Takas Esasları

Takasbank'ın sorumluluğu

MADDE 20- (1) Takasbank, Piyasada gerçekleştirilen işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı ise alıcı konumunda takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Takasbank; Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, Üyeler tarafından bu Prosedürde ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak piyasada yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

(2) Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasada eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur. Borsa tarafından iptal edilen işlemlere ilişkin, Takasbank'ın taraflara karşı olan yükümlülüğü, işlemin iptal edildiği andan itibaren ortadan

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

kalkar. Takasbank Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 4 üncü fıkrası çerçevesinde işlem bazında Üyeye içsel ve dışsal derecelendirme notları, özkaynakları ve bankadaki geçmiş işlem hacim bilgileri dikkate alınarak tahsis etmiş olduğu limitin aşıldığı durumda, 32 nci maddede yer alan risk limitlerine ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, imtina ettiği işlemlerden kaynaklanabilecek zararlardan sorumlu değildir.

(3) Piyasada gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı Üyelerdir. Üyelerin müşterilerine karşı ve genel merkezi karşı taraf üyelerinin işlemci kuruluşlara karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank sorumlu değildir.

(4) Temerrüt durumunda ortaya çıkacak likidite ihtiyaçlarının ve zararın karşılanmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin beşinci bölümünde yer alan hükümler uygulanır.

Takasa ilişkin genel esaslar

MADDE 21- (1) Merkezi Takas Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür çerçevesinde yapılacak tüm iş ve işlemlerde, işlemlerin Üyelerin müşterilerine ait olup olmadığına bakılmaksızın, Takasbank tarafından sadece ilgili Üye muhatap alınır. Bu şekilde, müşterilerine ait iş ve işlemlerde ilgili Üyenin, müşterileri adına teminat tamamlama çağrısı dahil olmak üzere her türlü bildirimi alma ve her türlü işlemi gerçekleştirme hususlarında tam yetkili olduğu kabul edilir. Bu çerçevede Takasbank'ın, müşteri işlemleri için ilgili Üyeye yapacağı teminat tamamlama çağrısına rağmen bu hesaplara ilişkin yükümlülüğün zamanında yerine getirilmemesi durumunda, müşterilere herhangi bir bildirim yapılmasına gerek olmaksızın müşteri hesapları üzerinde, temerrüdün sona erdirilmesi amacıyla pozisyonların re'sen kapatılması, nakit dışı teminatların nakde çevrilmesi dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunmaya tam yetkili olduğu kabul edilir.

(2) Üyelerin Takasbank nezdinde açtıkları portföy ve müşteri hesaplarında yer alan açık pozisyonları, Garanti Fonu katkıları ile nakit ve nakit dışı teminatları Takasbank tarafından güncelleme işlemine tabi tutulur. Takasbank hesap güncelleme işlemlerini gün içerisinde birden fazla kez de gerçekleştirebilir.

(3) Piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takasında Takasbank ile üye arasındaki ilişki açısından teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Üye, teminat tamamlama çağrısından doğan borcunu takas süresi sonuna kadar kapatmakla yükümlüdür.

(4) Teminat yatırma, çekme, değerleme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri hesap bazında gerçekleştirilir.

(5) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Akşam seansında gerçekleştirilen işlemler sonucunda oluşan ya da güncellenen pozisyonlar BISTECH sisteminde bir sonraki güne ait pozisyonların sınıflandırması ile tutulur ve aynı güne ait pozisyon bilgilerine ek olarak BISTECH Takas Terminalleri aracılığı ile gerçek zamanlı olarak takip edilebilir. Akşam seansında gerçekleştirilen işlemler, bir sonraki iş gününe ait gün sonu döngüsüne dahil edilir.

Takas işlemlerine ilişkin süreler

MADDE 22- (1) ***(Değişik: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Takas işlemleri, resmi tatil günleri dışında hafta içi her gün tam iş günlerinde aşağıdaki tabloda yer aldığı şekilde gerçekleştirilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Süreç Adı	Saat
Nema dağıtım	07.30
Teminat Yatırma-Çekme Başlangıç Saati	08.00
Bir önceki iş günü eksi nakit nedeniyle dağıtılmayan karın dağıtım başlangıç saati	08.15 (T+1)
Eksi nakit kapama son saati	11.00
Marjin Kapama Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	15.00
TL Teminat Çekme Son Saati	15.40
Nemalandırma Son Saati	15.40
Nemalandırmama Talimatı Verme Son Saati	15.40
Döviz VİS ve OPS İçin Fiziki Teslimat Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati))	16:00
ELÜS VİS İçin Fiziki Teslimat Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	17.00
TL Dışı Teminat Çekme Son Saati	19.00
Teminat Yatırma Son Saati	19.00
MKK'da açılan hesapların BISTECH'e gönderilme son saati	18.15
Uzlaşma Fiyatı İlanı	19.00
Opsiyon Kullanım Talimatı Son Saati	19.20
Otomatik Opsiyon Kullanımını Reddetme Son Saati	19.20
BISTECH Hesap Açma/İlişkilendirme Son Saati	19.20+
Kesinleşmiş Kar/Zarar Hesaplama Saati (Günsonu döngüsü)	19.20+
Akşam döngüsü başlangıcı	19.30
Hesap Güncellemesi (Karların Eklenmesi/Zarar Tahsilatı) (Akşam döngüsü sonunda)	19.30+
Teminat Tamamlama Çağrısı (Akşam döngüsü sonunda)	19.30+
Çoklu Hesaplara Ait Pozisyonların Bildirilmesi	21.00
Takasbank Ekranındaki Gün Sonu İşlemleri	21.30+

(2) ***(Değişik: 21.08.2019 tarihli ve 1576 sayılı Genel Mektup ile)*** Yarım işgünlerinde takas süreleri aşağıdaki tabloda yer aldığı şekilde uygulanır.

Süreç Adı	Saat
Nema dağıtım	07.30
Teminat Yatırma-Çekme Başlangıç Saati	08.00
Bir önceki iş günü eksi nakit nedeniyle dağıtılmayan karın dağıtım başlangıç saati	08.15 (T+1)
Eksi nakit kapama son saati	11.00
Marjin Kapama Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	11.00
TL Teminat Çekme Son Saati	11.40
Nemalandırma Son Saati	11.40
Nemalandırmama Talimatı Verme Son Saati	11.40
TL Dışı Teminat Çekme Son Saati	12.45
Teminat Yatırma Son Saati	12.45
MKK'da açılan hesapların BISTECH'e gönderilme son saati	12.45
Uzlaşma Fiyatı İlanı	13.30
Opsiyon Kullanım Talimatı Son Saati	13.50

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Otomatik Opsiyon Kullanımını Reddetme Son Saati	13.50
BISTECH Hesap Açma/İlişkilendirme Son Saati	13.50+
Kesinleşmiş Kar/Zarar Hesaplama Saati (Günsonu döngüsü)	13.50+
Akşam döngüsü başlangıç	14.00
Hesap Güncellemesi (Karların Eklenmesi/Zarar Tahsilatı) (Akşam döngüsü sonunda)	14.00+
Teminat Tamamlama Çağrısı (Akşam döngüsü sonunda)	14.00+
ELÜS VİS İçin Fiziki Teslimat Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	14.00
Çoklu Hesaplara Ait Pozisyonların Bildirilmesi	16.00
Takasbank Ekranındaki Gün Sonu İşlemleri	16.30+

(3) Sistemde gerçekleştirilen tüm işlemlerde sistem saati esas alınır.

(4) ***(Değişik: 05.10.2017 tarihli ve 1373 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminat yatırmaya ve Türk Lirası dışındaki teminatların çekilmesine ilişkin son saatler Takasbank nezdindeki hesaplar arasında aktarım içindir. Takasbank dışına ya da dışından aktarımlar için ilgili ödeme sistemi/saklama kurumu operasyon iş kuralları uygulanır.

(5) Takas süreleri Borsa'nın görüşü alınarak değiştirilebilir. Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Pozisyon Limitine İlişkin Esaslar

Pozisyon limiti

MADDE 23- (1) Piyasada "Sicil bazında pozisyon limiti","Piyasa bazında pozisyon limiti" ve "Üye bazında pozisyon limiti" olmak üzere üç tip pozisyon limiti uygulanabilir.

Sicil bazında pozisyon limiti

MADDE 24 - (1) Sicil bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için bir yatırımcıya ait sicile bağlı tüm hesaplarda alınabilecek aynı yönlü pozisyonların karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(2) Pozisyon limiti kontrollerinde aynı varlığa dayalı sözleşmelerdeki aynı yönlü pozisyonlar ("*Uzun Alım Opsiyonu Pozisyonu + Kısa Satım Opsiyonu Pozisyonu + Uzun Vadeli İşlem Pozisyonu*" veya "*Kısa Alım Opsiyonu Pozisyonu + Uzun Satım Opsiyonu Pozisyonu + Kısa Vadeli İşlem Pozisyonu*") birlikte değerlendirilir ve yüksek olan miktar pozisyon limiti kontrolünde dikkate alınır.

(3) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile)*** Sözleşme bazında limitler aşağıdaki şekilde uygulanır. Sicil bazında maktu pozisyon limiti ile sicil bazında limitin aşılması halinde uygulanacak üst limitin birlikte aşımı sicil bazında pozisyon limit aşımı (depasman) olarak kabul edilir.

Sözleşme	Sicil bazında pozisyon limiti	Sicil bazında limitin aşılması halinde uygulanacak üst limit
Pay vadeli işlem ve opsiyon	Her dayanak varlık için MKK tarafından açıklanan fiili dolaşımdaki pay miktarının % 3'ine denk gelen dayanak varlık sayısıdır.	

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Tüm Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri	Her dayanak varlık için genel mektupla duyurulacak maktu değerlerdir.	Piyasadaki ilgili dayanak varlığa bağlı sözleşmelerde aynı yönlü toplam açık pozisyonun %10'udur.

(4) Müşterek hesapların almış olduğu pozisyon sayıları, tek bir sicil üzerinden takip edilir.

(5) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile***) Sicil bazında maktu pozisyon limitleri üye talebi üzerine 10 katına kadar artırılabilir. 2 kattan fazla olan talepler için Borsanın olumlu görüşü alınır.

(6) Öz sermaye halinde ilgili dayanak varlık pozisyon limiti yeniden hesaplanır.

(7) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Pozisyon limiti kontrollerinde netleştirmeye konu teminat miktarı dikkate alınmaz.

(8) ***(Eklenen: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile***) Sicil bazında limit hesaplamasında dikkate alınan fiili dolaşımdaki pay adetleri haftanın son iş günü güncellenir.

(9) ***(Eklenen: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile***) ***(Değişik: 20.10.2023 tarihli ve 1915 sayılı Genel Mektup ile)*** Maktu olarak belirlenen limitler piyasa koşulları da gözetilerek üç ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde üç aylık sürenin bitimi beklemeden piyasa şartları doğrultusunda limitler revize edilir.

(10) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile***) Piyasadaki ilgili dayanak varlığa bağlı sözleşmelerde aynı yönlü toplam açık pozisyon değeri sistemde gün sonları itibarıyla günde bir kez güncellenir.

(11) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile***) Riskli Müşteriler için tüm Vadeli İşlem ve Opsiyon sözleşmelerinde sicil bazında pozisyon limiti her dayanak varlık için genel mektupla duyurulan maktu limitin 1/4'üne; sicil bazında limitin aşılması halinde uygulanacak üst limit ise piyasadaki ilgili dayanak varlığa bağlı sözleşmelerde aynı yönlü toplam açık pozisyonun %2.5'ine kadar düşürülebilir. Kapsama girecek sicillere ilişkin kontrol aylık olarak yapılır ve ilgili üyelere bildirilir.

(12) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile***) Takasbank, riskli müşteri tanımına girmese dahi ilgili dayanak varlıklarda açık pozisyon yoğunlaşmalarını gözeterek riskli olarak değerlendirdiği siciller için ilan edilen değerlerin altında bir limit tahsis etmeye yetkilidir.

(13) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile***) Takasbank riskli müşteri listesini üçer aylık periyotlarda gözden geçirir ve listenin güncellenmesi durumunda ilgili üyelere durumu bildirir.

Piyasa bazında pozisyon limiti

MADDE 25- (1) Piyasa bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için piyasadaki açık pozisyon toplamının karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(2) ***(Değişik: 01.09.2023 tarihli ve 1907 sayılı Genel Mektup ile)*** Pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde piyasa bazında pozisyon limiti, her dayanak varlık için MKK tarafından açıklanan fiili dolaşımdaki pay miktarının %25'ine denk gelecek dayanak varlık sayısıdır.

(3) Fiziki teslimata konu ELÜS'e dayalı vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa bazında pozisyon limiti ilgili ürün bazında MKK tarafından üç ayda bir bildirilen lisanslı depo kapasitenin %100'üne denk gelen tutarıdır.

(4) Fiziki teslimata konu olmayan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde piyasa bazında pozisyon limiti uygulanmaz.

(5) Piyasa bazında pozisyon limitleri, Piyasa'da yaşanan gelişmeler ve Borsanın görüşü dikkate alınarak Takasbank tarafından yeniden belirlenebilir.

(6) ***(Eklenen: 20.10.2023 tarihli ve 1915 sayılı Genel Mektup ile***) Genel Müdür piyasa bazında pozisyon limitlerini sözleşmelerin vade sonu işlemlerinin olumsuz etkilenmemesi amacıyla fiili dolaşımdaki pay miktarının %35'ine kadar artırmaya yetkilidir.

Üye bazında pozisyon limiti

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 26- (1) Üye bazında pozisyon limiti aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için bir üyeye bağlı tüm hesaplarda alınabilecek aynı yönlü pozisyonların karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(2) Takasbank, Piyasa'da yaşanan gelişmeleri ve Borsanın görüşünü dikkate alarak Üye bazında aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için pozisyon limitleri belirleyebilir.

Pozisyon limit aşımları

MADDE 27- (1) ***(Değişik: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile) (Değişik: 20.10.2023 tarihli ve 1915 sayılı Genel Mektup ile)*** Bir dayanak varlıkta pozisyon limitlerinin piyasa bazında aşılması durumunda tüm hesapların, sicil bazında aşılması durumunda ise ilgili sicile bağlı hesapların ilgili dayanak varlıkta pozisyon artırıcı işlem yapmaları engellenir. Pozisyon artırıcı emir iletimi engellenen hesapların ilgili dayanak varlıktaki mevcut tüm pasif emirleri BISTECH işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Sicil bazında pozisyon limit aşım kontrolleri anlık olarak yapılır. Piyasa bazında pozisyon limitlerinin aşım kontrolü ise günde bir kez olmak üzere gün başında yapılır.

(2) ***(Değişik: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank anlık kontrollerin haricinde, gün başlarında yaptığı kontroller neticesinde aşımın giderilmesi amacıyla ilgili üyelere bildirimde bulunur. Takasbank tarafından üyelere bildirimde bulunulması halinde, ilgili üye, limiti aşan pozisyonlarını kapatması konusunda müşterisine bildirimde bulunur. Limiti aşan pozisyonlar ilgili üye tarafından kapatılmadığı takdirde, Takasbank tarafından re'sen kapatılabilir. Limiti aşan pozisyonların re'sen kapatılması nedeniyle doğabilecek her türlü sorumluluk bu fıkrada yer alan yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeye aittir. Riskli müşteri kapsamı belirlenirken gün başı kontrollerinde tespit edilen ihlal statüsündeki siciller de dikkate alınır.

(3) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile***) 24 üncü maddenin on birinci ve on ikinci fıkraları kapsamında limiti düşürülen sicillerin pozisyonlarını belirlenen limit seviyesinin altına düşürmeleri için üyelere yapılan bildirim tarihinden itibaren bir ay süre verilir. Verilen süre sonunda aşım statüsünün devam etmesi halinde limiti aşan pozisyonlar Takasbank tarafından re'sen kapatılabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinin Kullanım ve Fiziki Teslimatına İlişkin Esaslar

Kullanım ve fiziki teslimat

MADDE 28- (1) Vade sonlarında, parada olan fiziki teslimatlı ve nakdi uzlaşmalı uzun opsiyon pozisyonları, Takasbank tarafından kısa pozisyonlar ile eşleştirilerek otomatik olarak opsiyon kullanımına tabi tutulur. Üyelerin, parada olmayan fiziki teslimatlı opsiyon pozisyonlarına ait kullanım bildirimlerini BISTECH Takas Terminali üzerinden, parada olan opsiyon pozisyonlarına ait otomatik kullanım reddetme taleplerini BISTECH Takas Terminali ya da web servis üzerinden iletmeleri esastır.

(2) Fiziki teslimatlı opsiyon sözleşmelerinde, vade sonunda otomatik kullanıma konu olmayan uzun pozisyonlara ait bir işlem gerçekleştirilmez, pozisyonlar herhangi bir uzlaşmaya konu olmadan kapatılır.

(3) Nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmelerinde ise Üyeler tarafından Takasbank'a herhangi bir kullanım bildirimi yapılmasına gerek olmaksızın, vade sonunda parada olan nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmelerindeki pozisyonlar otomatik olarak kullanıma konu edilir ve oluşan kullanım kar/zarar tutarları üzerinden hesap güncelleştirme işlemleri yapılır.

(4) Nakdi uzlaşmalı alım opsiyonu kullanım kar veya zararı, dayanak varlığın vade sonu fiyatından kullanım fiyatının çıkartılması suretiyle bulunacak tutarın sözleşme çarpanı ve miktar ile çarpılması şeklinde bulunur.

Alım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

[Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı - Kullanım Fiyatı] x Sözleşme Çarpanı x Miktar

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(5) Nakdi uzlaşmalı satım opsiyonu kullanım kar veya zararı ise, kullanım fiyatından dayanak varlığın vade sonu fiyatının çıkartılması suretiyle bulunacak tutarın sözleşme çarpanı ve miktar ile çarpılması ile bulunur.

Satım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

[Kullanım Fiyatı-Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı] x Sözleşme Çarpanı x Miktar

(6) Fiziki teslimatlı pay vadeli işlem sözleşmelerinde vade sonunda açık kalan pozisyonlar doğrudan fiziki teslimata tabi tutularak Borsa Pay Piyasasında üyenin ilgili müşteri veya portföy hesabı üzerinden kıymete ait fiziki teslimat alacak ve borçları netleştirilerek MKK nezdinde tasfiye edilir.

(7) ELÜS fiziki teslimat yükümlülükleri dolayısıyla kıymet borcu bulunan üye ilgili borcunu MKK sisteminde yerine getirir. Kıymet borcunu tamamlayan üye nakit alacağı Takasbank nezdindeki serbest hesabına aktarılır. Nakit borcu olan üye, ilgili yükümlülüğünü Takasbank nezdindeki serbest hesabı aracılığıyla yerine getirir. ELÜS fiziki teslimat yükümlülükleri hesap bazında netleştirilir ve şartlı virman sistemi ile takas sonuçlandırılır.

(8) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Döviz fiziki teslimat yükümlülükleri dolayısıyla net döviz borcu olan Üye ilgili borcunu Takasbank'ın muhabir bankaları nezdindeki hesaplar aracılığıyla kapatır, net döviz alacakları ise Üyelerin Takasbank nezdindeki serbest döviz hesaplarına aktarılır. Borçlu Üye, valör tarihinde borçlu olduğu tutarı Takasbank'ın muhabir hesabına göndermekle yükümlüdür. Döviz borcunu ödeyen Üyenin Türk Lirası alacağı Takasbank nezdindeki serbest hesabına aktarılır. Türk Lirası borcu olan Üye ilgili borcunu Takasbank nezdindeki serbest hesabı aracılığı ile kapatır.

(9) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Kısmen yerine getirilen döviz fiziki teslimat yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen Türk Lirası alacakları da kısmi olarak ödenebilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.

(10) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Dövize dayalı ve fiziki teslimata konu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde yarım iş günlerinde ve teslimata konu dövizin tatil olduğu günlerde takas gerçekleştirilmez.

(11) ***(Eklenen: 15.03.2022 tarihli ve 1776 sayılı Genel Mektup ile)*** Fiziki teslimatlı Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) vadeli işlem sözleşmelerinde vade sonunda açık kalan pozisyonlar doğrudan fiziki teslimata tabi tutularak Borsa Borçlanma Araçları Piyasasında üyenin ilgili müşteri veya portföy hesabı üzerinden kıymete ait fiziki teslimat alacak ve borçları netleştirilerek takasa konu edilir.

Kullanım eşleşme yöntemi

MADDE 29- (1) Fiziki teslimat yükümlülüğü getirilecek kısa pozisyona sahip hesapların belirlenmesinde, bir uzun pozisyona karşı birden fazla kısa pozisyon eşleşebilir. Eşleşen hesapların BISTECH'te rastlantısal olarak seçilmesiyle netleştirmeye konu olacak sözleşme sahibi Üye ve hesaplar belirlenmiş olur.

İşlem düzeltme

MADDE 30- (1) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Piyasada gerçekleştirilen işlemlere ilişkin sehven yanlış bir hesaba yapılan işlemler, BISTECH takas terminali aracılığı ile aynı gün valörlü işlemler için ilgili güne ait uzlaşma fiyatları yayımlanana, akşam seansında gerçekleştirilen işlemler için T günü hesap güncelleştirme işlemlerinin tamamlanmasının ardından T+1 iş gününde uzlaşma fiyatları yayımlanana kadar Üyenin doğru hesabına gönderilecek şekilde düzeltilebilir.

(2) ***(Eklenen: 05.10.2017 tarihli ve 1373 sayılı Genel Mektup ile)*** Farklı üyeler nezdindeki hesaplar arasında hatalı işlem düzeltmesi gerçekleştirilemez. Bir emire ait gerçekleşen tüm işlemler bir bütün olarak düzeltilebilir, parçalı olarak düzeltme yapılamaz. Önceki işlem günlerine ait işlemlere ilişkin olarak sistemde hatalı işlem düzeltmesi gerçekleştirilemez. Aynı iş gününe ait işlemlerde ise gün sonunda uzlaşma fiyatlarının ilan edildiği andan sonra hatalı işlem düzeltmesi yapılamaz. Özel emirlerde aynı esaslar doğrultusunda işlem düzeltmesi yapılabilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(3) ***(Eklenen: 05.10.2017 tarihli ve 1373 sayılı Genel Mektup ile)*** Hatalı işlem düzeltmesi nedeni ile ilgili hesaplarda meydana gelebilecek teminat eksikliklerinin giderilmesinde sorumluluk, işlemin nihai olarak gönderildiği hesaba aittir. Üyenin genel iş kuralları dışında herhangi bir nedenden dolayı hatalı işlem düzeltmesi yapamaması halinde, hatalı işlem düzeltmesine ilişkin taleplerin, hatalı işleme neden olan emri veren üye tarafından aynı gün seans saatleri içerisinde hatalı işlem düzeltme talimatı ile Takasbank'a iletmesi esastır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Risk Yönetimi ve Teminatlandırma Esasları

Risk yönetimi

MADDE 31- (1) Piyasada işlem öncesi, işlem anı ve işlem sonrası olmak üzere üç katmanlı bir risk yönetimi sistemi uygulanır.

(2) İşlem öncesi risk yönetimi, emirlerin işleme dönüşme ihtimalleri gözetilerek hesaplanan risk parametreleri vasıtasıyla teminat yeterliliğinin kontrolü uygulamasıdır.

(3) ***(Değişik: 23.10.2018 tarihli ve 1477 sayılı Genel Mektup ile)*** İşlem öncesi risk yönetimi uygulamasında kullanılan parametreler Takasbank tarafından asgari 1 yıllık veri seti ve % 99,50 güven düzeyi kullanılarak belirlenir ve piyasa şartları da gözetilerek ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde Takasbank bir aylık sürenin bitimini beklemeden piyasa şartları doğrultusunda işlem öncesi risk parametresini revize edebilir. Belirlenen parametre genel mektup ile duyurulur.

(4) İşlem öncesi risk yönetimi sisteminde gün içi sürdürme seviyesi uygulanmasını teminen hesaplara ilişkin toplam marjin gereksinimi "bir" den küçük bir parametre kullanılarak ölçeklendirilebilir. Bir hesaba ilişkin ölçeklendirilmiş toplam marjin gereksinimini dikkate alarak hesaplanan teminat dengesi, işlem öncesi risk yönetimine esas olan teminat eksiği/fazlası olarak adlandırılır. İşlem öncesi risk yönetimine esas teminateksiği olan hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmez. İşlem öncesi risk yönetimine esas teminat dengesi, PTRM ara yüzünden takip edilir.

(5) İşlem anı risk yönetimi, emrin işleme dönüştüğü anda yapılan teminat kontrolü sürecidir. Ayrıca teminat yatırma ve çekme işlemleri ile özel şarta bağlı pozisyon aktarımını (give up) takiben hem devreden hem de devralan (take-up) hesapta işlem anı risk yönetimi katmanında risk ve/veyateminat dengesi hesaplamaları yapılır. Bu süreç kendi içerisinde iki ayrı hesaplama bileşenini içerir.

a) Emir işleme dönüştüğü anda işlem öncesi risk yönetimi katmanında "PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi" ile yapılan, anlık teminat yeterliliği hesaplaması.

b) İşlem anı risk yönetimi katmanında, işlem sonrası risk yönetimi esasları dikkate alınarak yapılan hesaplama.

(6) İşlem öncesi risk yönetimi katmanında "PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi" ile yapılan, anlık teminat yeterliliği hesaplaması, işlem anı risk yönetimi katmanında yapılan işlem sonrası risk yönetimi esaslarını dikkate alan nihai teminat yeterliliği hesaplaması tamamlanıncaya kadar geçerliliğini korur, hesaplamanın tamamlanması ile birlikte yerini yeni hesaplanan değere bırakır.

(7) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** İşlem öncesi risk yönetimi sistemi katmanında hesaplanan geçici değerin, işlem anı risk yönetimi katmanında hesaplanan nihai değerden büyük olması dolayısıyla emir iletiminde meydana gelebilecek geçici blokajlar ve emir iptalleri dolayısıyla Takasbank sorumlu tutulamaz.

(8) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** İşlem anında risk hesaplamaları yalnızca pozisyon değişimi olan hesaplar için yapılır. Teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ise yalnızca teminat bakiyesi güncellenir ve sonuçlar PTRM sistemine aktarılır. Pozisyon ve teminat hareketi olmayan hesaplar için emir öncesi risk yönetimi sistemi ara yüzünde herhangi bir güncelleme yapılmaz. İşlem anı risk yönetimi hesaplamalarında en güncel gün içi risk hesaplama anında oluşan risk senaryoları ve teminat fiyatları kullanılır.

(9) İşlem sonrası risk yönetimi, Takasbank tarafından duyurulan zamanlarda, ilgili ana ait pozisyon ve teminat bakiyeleri ile bunlara ilişkin güncel fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat hesaplamalarını içerir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(10) İşlem sonrası risk yönetimi katmanında, bu Prosedürün "Teminatlandırma Yöntemi" başlıklı bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde her hesap için portföy bazlı teminatlandırma yöntemi kullanılarak "bulunması gereken teminat" hesaplanır.

(11) İşlem sonrası risk yönetimi sistemi katmanında yapılan hesaplama sonuçları BISTECH takas ekranlarına yansıtılır.

(12) Bu Prosedürün 32 nci maddesinde yer alan risk limiti kontrolleri ile teminat tamamlama çağrıları işlem sonrası risk yönetimi katmanında yapılan hesaplamalar baz alınarak yapılır.

(13) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Piyasada gün sonlarında sürdürme seviyesi uygulaması yapılmaz. Gün içerisinde ve akşam seansında, bulunması gereken teminat değerinin belirli bir oranı Takasbank tarafından sürdürme seviyesi olarak dikkate alınabilir. Gün içi sürdürme seviyesine ilişkin oran, Takasbank tarafından piyasa şartları gözetilerek belirlenir ve genel mektup ile duyurulur. Banka belirlenen oranın altında olmamak üzere Üyeler bazında farklı teminat oranları belirleyebilir.

(14) (***Değişik: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)***) Gün içi ve akşam seansı risk hesaplamalarında sürdürme seviyesini aşarak teminatı yetersiz kalan hesabın mevcut tüm pasif emirleri Borsa işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir ve pozisyon artırıcı emir iletimi engellenir. Sistemde öncelik eşleşme sürecindedir, eşleşme süreci tamamlandıktan sonra eşleşen işlemler için risk hesaplaması yapılır ve hesabın teminatının yetersiz kalması durumunda gerekli mesajlar PTRM sistemine iletilir. Hesabın, teminat yatırarak ve/veya pozisyon azaltıcı işlem yaparak sürdürme seviyesinin altına düşmesi durumunda, hesap üzerinden tekrar pozisyon artırıcı emir iletebilir. Sürdürme seviyesinin aşıldığı her durumda gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılmaz. Sürdürme seviyesinin içerisinde olan hesaplar için ise risk kontrolü Üyenin sorumluluğundadır.

(15) Bir önceki güne ilişkin teminat tamamlama çağrısı bulunan hesaplardan yalnızca gün içi sürdürme seviyesinin üzerinde olanların pozisyon artırıcı emir iletimi engellenir.

(16) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Akşam seansında değişim teminatı gün içi sürecinde olduğu gibi son işlem fiyatı dikkate alınarak hesaplanır. Akşam seansında yapılan ilk işlemde hesaplanan değişim teminatında gün içi seansı son işlem fiyatı kullanılır.

(17) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile) (Değişik: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Gün sonu hesap güncellemesi risk hesaplama anından sonra yapılacak işlemlerde, işlem yapan hesapların risk ve teminat değerleri kesinleşmiş kar/zarar tutarına göre güncellenir. Kar/zarar tutarının hesaplanmasında netleştirmeye konu teminat değerleri dikkate alınmaz. Gün içi seansında yapılan işlemlerin risk fiyatı olarak uzlaşma fiyatı dikkate alınır. Kesinleşmiş zararı bulunan hesabın risk ve teminat değeri zarar kadar düşürülür. Kesinleşmiş karı bulunan hesabın risk ve teminat değeri kar kadar arttırılır.

(18) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Akşam seansında periyodik gün içi risk hesaplama anları çalışmaz, tüm hesaplamalar işlem anı risk yönetimi modülünde yapılır ve sonuçlar PTRM ekranlarına yansıtılır.

(19) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Gün başında, PTRM'e gönderilecek kullanılabilir teminat değeri bir önceki iş gününe ilişkin uzlaşma fiyatları kullanılarak hesaplanır.

(20) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Fiziki teslimata konu döviz sözleşmelerinin teminat gereksinimleri sözleşmelerin vadesi dolana kadar tekil hesaplar altında, fiziki teslimat döneminde ise ilgili üye altında oluşturulacak portföy ve çoklu hesaplarda izlenir. Fiziki teslimat döneminde söz konusu pozisyonlar için risk ve teminat yönetimi bu hesaplar altında yapılır.

(21) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Risk hesaplamasında netleştirmeye konu teminat değerleri dikkate alınır.

Risk limitleri

MADDE 32- (1) ***(Değişik: 09.06.2017 tarihli ve 1357 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank, MKT hizmeti verdiği piyasalarda üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri Üyelerin MKT hizmeti verilen piyasalarda taşıdıkları pozisyonlar ile bağlantılı risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(2) ***(Eklenen: 09.06.2017 tarihli ve 1357 sayılı Genel Mektup ile)*** Risk limitleri MKT hizmeti verilen her bir Piyasa için ayrı ayrı olarak belirlenir, BISTECH sisteminde limit takibi belirlenen toplam tutar üzerinden yapılır.

(3) Her bir Üye için tanınmış olan risk limiti o Üyeye mahsustur ve Takasbank tarafından ilgili Üyeye bildirilir.

(4) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyenin MKT hizmeti verilen tüm piyasalarda kendisi ve müşterileri için almış olduğu netleştirmeye konu teminat değerleri de dikkate alınarak bulunan tüm pozisyonlardan kaynaklı risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının risk limitini aşıp aşmadığı gün sonu risk hesaplama anında kontrol edilir.

(5) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyenin risk limitini aşması durumunda aşan kısım kademeli olarak bu maddenin 6 ncı fıkrasında belirlenmiş katsayılar ile çarpılır ve elde edilen toplam tutar, Üyenin risk limitlerine ilişkin aşımlardan kaynaklanan yükümlülüklerinin takip edildiği "ilave işlem teminatı" hesabına yansıtılır. İlave işlem teminatı hesabında teminat açığı olan Üyeye elektronik ortamda teminat tamamlama çağrısı yapılır. İlave işlem teminatı yükümlülüğünün, teminat tamamlama çağrısını takip eden iş günü saat 15:00'a kadar yerine getirilmemesi durumunda temerrüt hükümleri uygulanır.

(6) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile***) Bir Üyeye ait tüm hesaplardaki risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarlarının toplamının Üyenin risk limitine oranı ve ilgili oranlara denk gelen katsayılar aşağıda verilmiştir. Her bir aralığa denk gelen tutarlar münhasıran o aralık için belirlenmiş katsayılar ile çarpılarak limit aşımı sonucu talep edilecek ilave teminat tutarı toplamına ulaşılır.

Risk Limiti Hesaplamasına Esas Bulunması Gereken Teminat Tutarı / Risk Limiti Oranı	**Katsayı**
%100 < oran ≤ %130	0,75
%131 < oran ≤ %150	1,0
%151 < oran ≤ %200	2,0
%201 < oran	3,0

(7) ***(Değişik: 30.11.2022 tarihli ve 1831 sayılı Genel Mektup ile***) Risk/Limit oranının gün sonu risk hesaplama anı için yapılan kontrollerde %200'ü aşması durumunda ise, VİOP'ta risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarlarının VİOP için tahsis edilen limitin %200'ünü aşıp aşmadığı ayrıca kontrol edilir. Risk/limit oranı ile VİOP limitindeki aşımların her ikisinin de %200 oranını aşması durumunda teminat bakiyelerinin yeterli olup olmadığına bakılmaksızın üyenin VİOP'taki tüm hesapları üzerinden pozisyon arttırıcı emir iletimi engellenir. Emir iletimi engellenen hesapların mevcut tüm pasif emirleri BISTECH işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Bir sonraki gün sonunda yapılan kontrollerde ilgili üyenin Risk/Limit oranının %200'ün altına inmesi veya VİOP'ta risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarlarının VİOP için tahsis edilen limitin, %200'ünün altına inmesi durumunda, pozisyon artırıcı emir iletimine tekrar izin verilir.

(8) ***(Değişik: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile)*** Hesaplanan toplam ilave işlem teminatı gereksiniminin en az % 30'unun Türk Lirası teminattan oluşması gerekir. İlave işlem teminatı hesabına teminat olarak kabul edilecek varlıklar ile teminat değerleme sürecinde bu varlıklara uygulanacak grup limitleri aşağıda verilmektedir. Teminatların Üyenin kendisine ait olan veya üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu varlıklardan karşılanması zorunludur.

İlave İşlem Teminatı Hesabına Kabul Edilebilecek Varlıklar	**Grup Limiti**
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100
Konvertibl Döviz (USD/EUR/GBP)	En Fazla %70
Devlet İç Borçlanma Senedi	En Fazla %70

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)	En Fazla %70
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %70
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %70

(9) İlgili üye tarafından söz konusu limit aşımlarının iki işlem günü içinde kapatılmadığı durumda, Takasbank hesaplanan ilave işlem teminatı tutarını %100 oranına kadar artırmaya yetkilidir.

Teminatlandırma yöntemi

MADDE 33- (1) Piyasada gerçekleştirilen işlemler için portföy bazında teminatlandırma yöntemi uygulanır. Takasbank, portföy bazında teminatlandırma işlemlerinde portföy bazlı risk yönetimi algoritmasını baz alan BISTECH Marjin Yöntemini kullanır.

(2) ***(Değişik: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Risk parametre dosyasında yer alacak istatistiki parametreler her bir dayanak varlık için en az %99 güven düzeyi, 2 ile 10 iş günü arasında belirlenebilecek elde tutma süreleri kullanılarak asgari bir yıllık veriler üzerinden hesaplanır. Kullanılması durumunda sürdürme seviyesi dikkate alınarak gerekli uyarlama yapılan parametreler genel mektup ile duyurulur, Takasbank internet sitesinde yayımlanır ve piyasa şartları da gözetilerek ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde Takasbank bir aylık sürenin bitimini beklemeden piyasa şartları doğrultusunda risk parametrelerini revize eder.

(3) BISTECH Marjin Yöntemi, aynı dayanak varlığa bağlı sözleşmeleri gruplandırarak analiz eder. Takasbank, BISTECH Marjin Yöntemini kullanarak portföylerin risk yönetimini aşağıdaki adımlarla yapar.

1. Adım: Ürün Grubu Risk Analizi
2. Adım: Ürün Grupları Arası Risk Analizi
3. Adım: BISTECH Marjin Yöntemi Risk Değerinin Hesaplanması
4. Adım: Başlangıç Teminatının Hesaplanması
5. Adım: Bulunması Gereken Teminatın Hesaplanması

(4) BISTECH Marjin Yöntemi ile opsiyonların teminatlandırılması hususunda, alınan pozisyonun yönüne göre opsiyonların net opsiyon değerleri ile opsiyon primleri kredi veya yükümlülük olarak risk hesaplamalarına dahil edilir.

Ürün grubu risk analizi

MADDE 34 - (1) BISTECH Marjin Yöntemi risk analizini, her biri bir dayanak varlığı temsil eden ürün grupları bazında yapar. Her bir ürün grubunun riski diğer ürün gruplarından bağımsız bir şekilde hesaplanır. Bir ürün grubunun riski, tarama riski ve ürün grubu içi risk olarak tanımlanan vadeler arası yayılma pozisyonu riski toplamından oluşur.

(2) Tarama Riski (Scan Risk), portföy bazlı risk yönetimi algoritması tarafından, her bir sözleşme için "Fiyat Değişim Aralığı" ve "Volatilite Değişim Aralığı" değerleri üzerine ilgili senaryoları kullanarak Risk Dizileri (Risk Arrays) hesaplaması sonucu belirlenen risk tipidir. Fiyat Değişim Aralığı (Price Scan Range-PSR), dayanak varlık için oluşabilecek maksimum fiyat değişikliğini ifade eder. Volatilite Değişim Aralığı (Volatility Scan Range-VSR) ise, opsiyonun dayanak varlık fiyatı için oluşabilecek maksimum volatilite değişikliğini ifade eder.

(3) Her bir sözleşme için hesaplanan risk dizileri, sözleşmenin dayanak varlığının farklı fiyat ve volatilite senaryolarına göre sözleşmede oluşabilecek kar/zarar rakamını gösteren dizilerdir. Senaryolarda Volatilite Değişim Aralığı sayesinde elde edilen hipotetik volatilite değerleri Takasbank tarafından belirlenen alt ve üst limit volatilitelere uygun hareket eder. Hipotetik volatilite değerinin Takasbank volatilite alt limitinden az olması durumunda veya Takasbank volatilite üst limitinden fazla olması durumunda, hipotetik volatilite değerleri Takasbank'ın belirlediği alt ve üst volatilite limitleri olur. Risk dizileri aşağıdaki tabloda yer alan 16

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

standart senaryo kullanılarak hesaplanır. Bunlardan 15 ve 16 ncı senaryolara tekabül eden son ikisi, dayanak varlık fiyatında oluşabilecek uç hareketleri temsil etmektedir. Uç senaryoların diğer senaryolara göre baskın çıkmaması için, oluşan kar/zarar rakamı bir kapsama oranı ile çarpılır.

BISTECH Marjin Yöntemi Senaryoları

Senaryo	Fiyat Değişim Aralığının (PSR) Bir Oranı Olarak Fiyat Hareketi; Volatilite Hareketi (VSR)	Senaryo	Fiyat Değişim Aralığının (PSR) Bir Oranı Olarak Fiyat Hareketi; Volatilite Hareketi (VSR)
1	Fiyat Sabit; Volatilite Yukarı	2	Fiyat Sabit; Volatilite Aşağı
3	Fiyat 1/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	4	Fiyat 1/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
5	Fiyat 1/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	6	Fiyat 1/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
7	Fiyat 2/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	8	Fiyat 2/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
9	Fiyat 2/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	10	Fiyat 2/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
11	Fiyat 3/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	12	Fiyat 3/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
13	Fiyat 3/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	14	Fiyat 3/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
15	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat Azami 3 Yukarı, Volatilite Sabit, Kapsama Oranı	16	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat Azami 3 Aşağı, Volatilite Sabit, Kapsama Oranı

(4) ***(Eklenen: 05.10.2017 tarihli ve 1373 sayılı Genel Mektup ile)*** Her bir sözleşmenin ilgili senaryodaki riski, sahip olunan pozisyonla risk dizisindeki değerin çarpılması suretiyle bulunur. Bir portföydeki aynı ürün grubuna bağlı sözleşmeler birlikte değerlendirilerek her bir senaryo için portföydeki ilgili ürün grubuna bağlı sözleşmelerin riskleri toplanır. Bir ürün grubu için en kötü senaryo, portföyde yer alan sözleşmelerin riskinin toplamda en yüksek olduğu senaryodur. Ürün grubu bazında en kötü senaryoda oluşan risk "Tarama Riski" olarak adlandırılır ve bir anlamda piyasa riskini ifade eder. Teslimat dönemi içerisinde bulunan elektrik dayanak varlığına bağlı vadeli işlem sözleşmelerinin fiyat değişim aralığı değerleri gün bazında azaltılır. Azaltım tutarı genel mektup ile duyurulur.

(5) Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski (Intra-Commodity Spread Charge), vadeler arası fiyat riski nedeniyle kullanılan bir risk tipidir. BISTECH Marjin Yöntemi, öncelikle bir dayanak varlığın farklı vadelerdeki vadeli işlem sözleşme fiyatlarının aynı oranda değişeceğini varsayar. Bu yüzden herhangi bir aydaki uzun pozisyon, başka bir aydaki kısa pozisyon ile netleştirilir. Vadeler arası fiyat hareketleri farklı olabileceğinden portföyler, vadeler arası fiyat riskine açıktır. Ürün grubuna ait vadeler arası yayılma pozisyonu bulunurken, ürün grubundaki sözleşmelere ait delta değerleri kullanılarak opsiyon sözleşmeleri eşdeğer vadeli işlem sözleşmelerine çevrilir ve vadeli işlem sözleşmeleri ile opsiyon sözleşmeleri arasında da vadeler arası yayılma pozisyonu hesaplanır.

(6) Delta, dayanak varlığın fiyatındaki birim değişimin sözleşme fiyatında oluşturacağı değişim miktarıdır. Bu maddenin 3 üncü fıkrasında tanımlanan 16 senaryodan 7 tanesine ait delta değerleri Takasbank tarafından belirlenen olasılıklar ile ağırlıklandırılarak sözleşme bazında bileşik delta hesaplanır. Bileşik Delta, alım opsiyonları için 0 ile 1, satım opsiyonları için -1 ile 0 arasında değerler almaktadır. Vadeli işlem sözleşmeleri için Bileşik Delta 1'dir.

(7) Her sözleşme için hesaplanan Bileşik Delta değeri, portföyün ilgili ürün grubuna bağlı sözleşmelerdeki pozisyon sayısı ve delta katsayılarıyla (delta scaling factor) çarpılarak, portföyün ürün grubu bazında "Net Delta" değeri hesaplanarak, büyüklükleri farklı olan pozisyonlar aynı ölçekte ifade edilir.

$$\text{Net Delta} = \text{Bileşik Delta x Delta Katsayısı x Pozisyon Sayısı}$$

(8) Risk parametre dosyasına tanımlanan vade-seviye grupları (tiers tanımlaması) ve öncelik sırası kullanılarak portföyün ilgili ürün grubuna ait vadeler arası yayılma pozisyonu riski bulunur.

Ürün grupları arası risk analizi

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 35 - (1) Bir portföy için her bir ürün grubunun riski hesaplandıktan sonra, ürün gruplarının fiyat hareketleri arasındaki ilişkilerin (korelasyonların) portföy riskini düşürebileceği durumlar göz önünde bulundurularak teminat hesaplanır. Opsiyon pozisyonlarının deltalar kullanılarak vadeli işlem pozisyonlarına dönüştürülmesiyle, ürün grupları arası yayılma pozisyonu indirimi opsiyonlar için de kullanılır.

(2) Ürün grupları arası yayılma pozisyonları, öncelik sırasına göre ürünlerin net deltaları kullanılarak oluşturulur. Ürün grupları arası yayılma pozisyonları sonucu yapılacak indirim tutarı, ikili ürün grupları arasında Takasbank tarafından belirlenen parametrelere göre hesaplanır.

Risk değerinin hesaplanması

MADDE 36- (1) Portföy bazlı risk yönetimi algoritması riski, tarama riski ve vadeler arası yayılma pozisyonu riski toplamından ürün grupları arası yayılma pozisyonu indirimi düşülerek bulunur.

(2) Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski, aşırı zararda olan kısa opsiyon pozisyonlarının piyasada yaşanacak ani değişiklikler sonucunda içsel değerlerinin artacağı ve oluşan zararın tarama riski, vadeler arası yayılma posizyonu riski ve ürünler arası yayılma pozisyonu indirim değerlerinin toplamını aşabileceği durumlara yönelik olarak hesaplanır. Her bir opsiyon sözleşmesindeki kısa pozisyonların, sözleşmenin "Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski" ile çarpılarak portföy bazında toplanması suretiyle portföyün "Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski" hesaplanır. Portföy bazlı risk yönetimi algoritmasıriski, portföyün kısa opsiyon pozisyonları minimum riskinden az olamaz.

$$\text{BISTECH Marjin Yöntemi Riski} =$$
$$\text{Maks.}[(\text{Tarama Riski} + \text{Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski} - \text{Ürünler Arası Yayılma Pozisyonu İndirimi}), (\text{Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski})]$$

İşlem sonrası risk yönetiminde başlangıç teminatı hesaplanması

MADDE 37- (1) Piyasada gerçekleşen işlemler gerçek zamanlı olarak Takasbank tarafından Borsa'dan alınarak pozisyona dönüştürülür. Pozisyonu güncellenen hesaplar için son açık pozisyon ve son risk parametre dosyası verilerine göre "başlangıç teminatı" hesaplanır.

(2) Opsiyonlar için hesap güncellemesi risk parametre dosyasında "Net Opsiyon Değeri" olarak ifade edilmektedir. Net Opsiyon Değeri, bir portföydeki uzun opsiyon pozisyonları toplam değerinden kısa opsiyon pozisyonları toplam değerinin çıkarılması ile hesaplanır.

$$\text{Net Opsiyon Değeri} =$$
$$\text{Uzun Opsiyon Pozisyonları Toplam Değeri} - \text{Kısa Opsiyon Pozisyonları Toplam Değeri}$$

(3) Portföyün opsiyon prim değeri, o gün içerisinde işlemi gerçekleştirilen opsiyonların prim alacaklarını veya borçlarını ifade eder. Opsiyon prim değeri, bir portföydeki kısa opsiyon pozisyonlarının prim alacağından uzun opsiyon pozisyonlarının prim borcunun çıkarılması ile hesaplanır.

$$\text{Opsiyon Prim Değeri} =$$
$$\text{Kısa Opsiyon Pozisyonlarından Kaynaklı Opsiyon Prim Alacağı} - \text{Uzun Opsiyon Pozisyonlarından Kaynaklı Opsiyon Prim Borcu}$$

(4) Portföyün başlangıç teminatı, BISTECH Marjin Risk Modeli Risk Değerinden Net Opsiyon Değerinin ve Opsiyon prim değerinin çıkartılması ile bulunur. Net opsiyon değerine esas olan fiyatlar Takasbank tarafından belirlenir.

$$\text{Başlangıç Teminatı} = \text{BISTECH Marjin Riski} - \text{Net Opsiyon Değeri} - \text{Opsiyon Prim Değeri}$$

İşlem sonrası risk yönetiminde bulunması gereken teminatın hesaplanması

MADDE 38- (1) Bulunması gereken teminat, başlangıç teminatı ile fiziki teslimat teminatının toplamıdır. Fiziki teslimat teminatı, teslimata konu varlığın türüne göre temerrüt halinin kesinleşmesini teminen takas gününü takip eden iş günü ilgili hesapta bloke edilebilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Fiziki Teslimat Teminatı =

(Fiziki Teslimata Konu Sözleşme Sayısı x Dayanak Varlığın Fiziki Teslimat Parametresi)+
[(Dayanak Varlık Geçici Uzlaşma Fiyatı – Sözleşme Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı)]x

[Fiziki Teslimata Konu Sözleşme Sayısı] x [Sözleşme Çarpanı]

Bulunması Gereken Teminat = Başlangıç Teminatı + Fiziki Teslimat Teminatı

(2) Fiziki teslimata konu dayanak varlığın işlem gördüğü piyasada Takasbank tarafından MKT hizmeti verilmesi durumunda, bu sözleşmeler için Piyasa'da fiziki teslimat teminatı aranmaz. Bu sözleşmelere ilişkin pozisyonlar ilgili piyasaya aktarılır.

(3) Takasbank tarafından MKT hizmeti verilmemekle birlikte, BISTECH sistemi üzerinde yer alan piyasalarda işlem gören dayanak varlıklara ilişkin fiziki teslimat teminatı ilgili Piyasada takasın gerçekleşmesine kadar aranır.

(4) BISTECH sistemi dışında takası gerçekleşen varlıklar için ise fiziki teslimat teminatı, takas gününü takip eden iş günü yapılan gün sonu hesaplamalarında serbest bırakılır.

Gün içi ve gün sonu sürdürme seviyesinin hesaplanması

MADDE 39- (1) Piyasada pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilen ve teminatın bir oranı olarak Takasbank tarafından açıklanan değer gün içi sürdürme seviyesi olarak adlandırılır. Açıklanan oransal ifadenin "bir" ile toplanarak değerlenmiş teminat ile çarpılması ile gün içerisinde pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilen azami risk seviyesi hesaplanır.

(2) Bir hesaba ilişkin cari risk seviyesinin, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen azami seviyenin üzerine çıkması durumunda, ilgili hesaba ilişkin tüm pasif emirler iptal edilir ve hesap üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimi engellenir.

(3) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Gün içi ve akşam seansında uygulanacak olan sürdürme seviyesi Takasbank tarafından piyasa koşulları gözetilerek belirlenir ve Genel Mektup ile duyurulur.

(4) Gün sonlarında sürdürme seviyesi uygulaması yapılmaz. Gün sonu teminat tamamlama çağrısı asgari nakit gereksinimi ve toplam değerlenmiş teminat eksiği dikkate alınarak yapılır.

(5) Gün sonlarında BISTECH takas terminallerinden mesaj ve/veya raporlama yoluyla değerlenmiş teminat tutarı eksiği ve asgari nakit gereksinimi eksiğinin büyük olanı üzerinden teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Gün içi teminat tamamlama çağrısı

MADDE 40- (1) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Gün içerisinde bir hesaba ilişkin toplam bulunması gereken teminat tutarının o hesaba ilişkin toplam değerlenmiş teminata oranının veya nakit teminat açığının Takasbank tarafından belirlenen kriterlerleri aşması durumunda, söz konusu aşımların tamamlanmasını teminen Takasbank tarafından gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılabilir. Bu hesaplar üzerinden teminat tamamlama çağrısına konu yükümlülük yerine getirilene kadar pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmez. Akşam seansında gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılmaz.

(2) Teminat tamamlama çağrısına konu yükümlülüklerin, iki saat içerisinde ilgili hesaba yatırılması gerekir. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır.

(3) Gün içi teminat tamamlama çağrısına ilişkin kriter, sürdürme seviyesinin üstünde olmak kaydıyla Takasbank tarafından piyasa şartları, marjin konsantrasyonu, teminat tamamlama çağrısının başlangıç teminatı ya da değişim teminatı kaynaklı olup olmadığı ve hesabın nominal/oransal açık miktarları gibi hususlar göz önüne alınarak belirlenecektir.

Kar ve zararın hesaplanması

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 41- (1) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Piyasada yapılan işlemler sonucunda oluşan pozisyonlardan kaynaklanan kar/zarar hesaplamaları Takasbank tarafından gerçekleştirilir. Hesaplamalar, Takasbank tarafından BISTECH sistemi üzerinden Üyelere raporlanır. Akşam seansında gerçekleştirilen işlemlere ait kar/zarar hesaplamaları bir sonraki iş gününde gerçekleştirilir.

(2) Seans sonrasında, hesaplara aktarılacak/hesaplardan tahsil edilecek kar/zarar rakamları gün sonu uzlaşma fiyatlarına göre kesinleşir.

(3) Seans süresince, zamanlaması Takasbank tarafından belirlenen risk hesaplama anlarında açık pozisyon taşıyan tüm hesaplar için sistemde yayınlanan en son fiyatlar kullanılarak, gün içi kar/zarar hesaplaması yapılır. Hesaplanan gün içi zarar tutarları, hesaba ilişkin işlem sonrası risk yönetimi katmanında hesaplanan risk tutarını artırır, geçici karlar ise azaltır. Risk hesaplama anlarında opsiyonların değerlerinde ve opsiyonların risk seviyelerinde meydana gelen değişimler de işlem sonrası risk yönetimi katmanında hesaplanan risk tutarına yansıtılır. İşlem yapan hesaplar içinse gün içi kar/zarar tutarı gerçek zamanlı olarak hesaplanır. Hesaplanan uzlaşma fiyatlarının ilgili dayanak varlıkların fiyat gelişimleriyle açıklanamaması durumunda, ilgili sözleşmeler için Takasbank tarafından piyasa şartları dikkate alınarak hesaplanan teorik fiyatlar kullanılabilir.

(4) Kesinleşmiş kar/zarar hesabında, işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatına göre hesaplanan işlem maliyeti kullanılır.

(5) Opsiyon işlemlerinde, ödenen veya alınan prim tutarı işlem günü hesabın bulunması gereken toplam teminatına etki eder. İlgili hesap net opsiyon primi alacaklı ise, bu tutar portföydeki diğer pozisyonlar veya alınacak yeni pozisyonlar için kullanılabilir.

(6) Opsiyon sözleşmelerinde uzlaşma nakdi uzlaşma yöntemi veya fiziki teslimat ile yapılabilir. Fiziki teslimat ile son bulan opsiyon sözleşmeleri için kullanım kar/zararı hesaplanmaz. Nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmeleri için ise, opsiyon kullanımından dolayı oluşan kar/zarar ilgili hesaplara kullanım kar/zararı olarak yansıtılır.

(7) Primi işlem yapıldığında ödenen opsiyonlar için hesap güncellemesi yapılmaz. Bu nitelikteki opsiyon işlemleri için gün sonunda kar/zarar hesaplaması yapılmaz.

(8) Toplam kar/zarar rakamını oluşturan değişkenler ve toplam kar/zarar rakamı Takasbank ekranlarından takip edilir. Kullanım kar/zararı sadece nakdi uzlaşma halinde hesaplanır. Toplam kar veya zarar, vadeli işlem sözleşmelerinin kar veya zararından net opsiyon priminin çıkarılması ile bulunan tutara kullanım karının eklenmesi veya kullanım zararının çıkartılması suretiyle bulunur.

$$\text{Toplam Kar/Zarar}$$

$$\text{Vadeli İşlem Sözleşmelerinin Kar/Zararı} - \text{Net Opsiyon Primi} \pm \text{Kullanım Kar/Zararı}$$

(9) Kesinleşmiş kar/zarar, günsonu uzlaşma fiyatlarının yayınlanmasını takiben ortaya çıkar. Kesinleşmiş kar/zararın bir bileşeni olan vadeli işlem sözleşmeleri kesinleşmiş kar/zararı seans içindeki açık pozisyonların kapatılmasıyla ve açık pozisyonların gün sonu uzlaşma fiyatına göre güncellenmesiyle oluşan kar/zarardır. Opsiyon sözleşmeleri için kesinleşmiş kar/zarar hesaplanmaz, ancak net opsiyon primi ve opsiyon kullanım kar/zararı toplam kar/zararın bileşenidir. Bu çerçevede,

i) Gün sonunda vadeli işlem sözleşmeleri için kesinleşmiş kar veya zarar tutarı; gün içerisinde açıldıktan sonra kapatılan pozisyonlar için pozisyonun kapatıldığı fiyat ile açıldığı fiyat arasındaki farkın pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması ile hesaplanır.

$$[(\text{Pozisyon Kapatılan Fiyat} - \text{Pozisyon Açılan Fiyat})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}]$$

ii) Gün içerisinde açıldıktan sonra bir sonraki güne taşınan pozisyonlar için gün sonu uzlaşma fiyatı ile açılış fiyatı arasındaki farkın pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması ile hesaplanır.

$$[(\text{Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı} - \text{Pozisyon Açılan Fiyat})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}]$$

iii) Bir önceki günden bir sonraki güne taşınan pozisyonlar için bir önceki gün sonu uzlaşma fiyatı ile gün sonu uzlaşma fiyatı arasındaki farkın pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

$$[(\text{Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı} - \text{Önceki Güne ait Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı})] \times [\text{Açık Pozisyon Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}]$$

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

iv) ***(Eklenen: 06.11.2018 tarihli ve 1483 sayılı Genel Mektup ile)*** bir önceki günden bir sonraki güne taşındıktan sonra kapatılan pozisyonlar için, bir önceki gün sonu uzlaşma fiyatı ile gün sonu uzlaşma fiyatı arasındaki farkın bir önceki günden taşınan pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması ve gün sonu uzlaşma fiyatı ile pozisyon kapanış fiyatı arasındaki farkın kapatılan pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması ile hesaplanır.

[(Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı-Önceki Güne ait Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı)] x [Taşınan Pozisyon Miktarı] x [Sözleşme Çarpanı]+[(Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı -Pozisyon Kapatılan Fiyat)] x [İşlem Miktarı] x [Sözleşme Çarpanı

(10) Gün içi kar/zarar, vadeli işlem sözleşmeleri için, mevcut açık pozisyonlar için önceden belirlenmiş zaman aralığında güncellenen gün içi uzlaşma fiyatına göre hesaplanan kar/zarara, gün içerisinde kapatılan pozisyonların kapatıldığı andaki kar/zararının eklenmesi ile güncellenen kar/zarardır. Bu tutar,

i) Gün içerisinde açılmış uzun pozisyonlar için gün içi uzlaşma fiyatı ile pozisyon açılan fiyat arasındaki farkın açık pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

[(Gün içi Uzlaşma Fiyatı – Pozisyon Açılan Fiyat)] x [İşlem Miktarı] x [Sözleşme Çarpanı]

ii) Bir önceki günden taşınan pozisyonlar için gün içi uzlaşma fiyatı ile bir önceki gün sonu uzlaşma fiyatı arasındaki farkın, açık pozisyon miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

[(Gün içi Uzlaşma Fiyatı – Önceki Güne ait Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı)]x

[İşlem Miktarı] x [Sözleşme Çarpanı]

iii) Opsiyon sözleşmeleri gün içi kar/zararı ise, uzun pozisyon için net opsiyon değerinden opsiyona ödenen primin çıkarılması, kısa pozisyon için ise tahsil edilen primden opsiyon değerinin çıkarılması suretiyle hesaplanır.

Opsiyon Sözleşmesi Gün İçi Kar/Zarar

a. Uzun Pozisyon
   Net Opsiyon Değeri – Opsiyon Primi
b. Kısa Pozisyon
   Opsiyon Primi – Net Opsiyon Değeri

(11) Döviz cinsinden işlem gören vadeli işlem sözleşmeleri için kesinleşmiş ve gün içi kar/zarar tutarları yabancı para birimi cinsinden hesaplandıktan sonra ilgili döviz kuruyla çarpılarak Türk Lirası cinsinden kar/zarar tutarları hesaplanır. Hesaplamalarda gün içinde değişen spot döviz piyasası kuru, gün sonunda ise ilgili gün için TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları kullanılır.

(12) Net opsiyon primi, tahsil edilen ve ödenen opsiyon primleri arasındaki farktır.

Net Opsiyon Primi

Tahsil Edilen Prim – Ödenen Prim

(13) Tahsil edilen prim tutarı, işlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlarda sadece işlem gününde hesaplanır. Alım ve satım opsiyonu satış işlemi için tahsil edilen prim tutarı, işlem fiyatı ile miktar ve sözleşme çarpanı ile çarpımı suretiyle bulunur.

Tahsil Edilen Prim

İşlem Fiyatı x Miktar x Sözleşme Çarpanı

(14) Ödenen prim tutarı, işlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlarda sadece işlem gününde hesaplanır. Alım ve satım opsiyonu alış işlemi için ödenen prim tutarı, işlem fiyatı ile miktar ve sözleşme çarpanı ile çarpımı sonucunda hesaplanır.

Ödenen Prim

İşlem Fiyatı x Miktar x Sözleşme Çarpanı

(15) Kullanım kar/zararı, nakdi uzlaşmalı opsiyonlarda opsiyon kullanıldığı anda kullanım fiyatı ve dayanak varlık fiyatı dikkate alınarak hesaplanır. Alım opsiyonu kullanım kar veya zararı, dayanak varlığın vade sonu fiyatı ile kullanım fiyatı arasındaki farkın miktar ve sözleşme çarpanı ile çarpımı sonucunda bulunur. Satım

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

opsiyonu kullanım kar veya zararı ise, kullanım fiyatından dayanak varlığın vade sonu fiyatının çıkartılması sonucu bulunacak tutar, işlem miktarı ve sözleşme çarpanı ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

Alım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

[Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı – Kullanım Fiyatı] x Sözleşme Çarpanı x Miktar

Satım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

[Kullanım Fiyatı – Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı] ***x Sözleşme Çarpanı x Miktar***

Kar veya zarar tutarlarının hesaplara yansıtılması

MADDE 42- (1) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank tarafından, piyasada yapılan aynı gün valörlü işlemler sonucunda oluşan zararlar ve prim borçları ile karlar ve prim alacakları işlemlerin gerçekleştiği günün (T) sonunda, akşam seansında gerçekleştirilen işlemler sonucunda oluşan zararlar ve prim borçları ile karlar ve prim alacakları ertesi iş günü sonunda hesaplara yansıtılır.

(2) Seans kapanışından sonra vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ait gün sonu uzlaşma fiyatları belirlenir ve tüm hesaplar güncellenir. Toplam değerlenmiş teminatı, bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen hesaplar için üye ekranlarına mesaj ve raporlama yoluyla 50 nci maddede yer alan teminat tamamlama çağrısı esasları çerçevesinde "teminat tamamlama çağrısı" yapılır.

(3) ***(Değişik: 21.08.2019 tarihli ve 1576 sayılı Genel Mektup ile)*** Pozisyonlar dolayısıyla elde edilen karlar, ilgili hesaplara T gününden başlayarak T+1 günü 22 nci maddede belirtilen "Eksi Nakit Kapama Son Saati"ne kadar dağıtılır. Dağıtım için Takasbank kar zarar havuzunda eksik bakiyenin olması durumunda karlar, kar alacağı en düşükten en yükseğe doğru bir sıralama yapılarak kısmen dağıtılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Teminatlara İlişkin Esaslar

Üyelik teminatı

MADDE 43- (1) ***(Değişik: 07.03.2023 tarihli ve 1866 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel merkezi karşı taraf üyeleri ve doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri üyelik teminatı yatırırlar. Bu tutar piyasada yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir ve genel mektup aracılığı ile duyurulur. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır.

(2) Üyelerin Takasbank'a olan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Söz konusu tahsilat sonrasında Üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde olması gereken tutara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması durumunda, söz konusu tutar Üyeden re'sen tahsil edilir.

(3) Üyeliğin sona ermesi durumunda, Üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek kıymetler

MADDE 44- (1) ***(Değişik: 18.11.2022 tarihli ve 1829 sayılı Genel Mektup ile, Değişik: 03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektup ile Değişik: 31.10.2023 tarihli ve 1920 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyeler tarafından, işlem teminatı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir ve bunların dışında yatırılan varlıklar değerleme dışı bırakılır.

a) Nakit Türk Lirası,
b) Konvertibl Döviz (USD, EUR, GBP),
c) Devlet İç Borçlanma Senedi,

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

ç) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)
d) T.C. Hazinesi Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,
e) BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,
f) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
g) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları,
ğ) Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları,
h) Borsa'da işlem gören standartta altın,
ı) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
i) Borsa İstanbul A.Ş. payları
j) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı)
k) Borsa Yatırım Fonu Payları

(2) Takasbank, üyenin kredi değerliliği ile teminat olarak aldığı varlıkların değeri arasında var olabilecek spesifik korelasyon ilişkileri sebebiyle üye ile bağlantılı gördüğü menkul kıymet ve garantileri, teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeyebilir veya bunların teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilmesini sınırlandırabilir. Bu kapsamdaki kontrollerde teminat konsantrasyonları da gözetilir ve kontroller portföy hesapları ile ilişkili teminat hesaplarına uygulanır. Yapılan kontroller neticesinde belirlenen varlıklar, değiştirilmesini teminen Üyeye bildirilir. Belirlenen varlıkların beş iş günü içerisinde değiştirilmesi gerekir. Bu süre zarfında değiştirilmeyen varlıklar, değerleme dışı bırakılır.

(3) (***Değişik:22.01.2024 tarihli ve 1949 sayılı Genel Mektup ile)*** Sabit getirili menkul kıymetlerin teminata kabulü için, menkul kıymetin tamamını temsil eden anapara ve kuponlarının birlikte teminata yatırılması gerekmektedir. Ayrıştırılmış sabit getirili menkul kıymetler teminata kabul edilmez. Teminat olarak tevdi edilmiş olan sabit getirili menkul kıymetler itfadan önceki iş gününün sonunda teminat olma özelliklerini kaybederler. İtfa veya kupon ödemesi gerçekleştiğinde ilgili tutar nakit teminat hesabına aktarılır. İtfa ve kupon ödemelerindeki operasyonel süreçler dikkate alınarak teminat seviyesinin korunması üyenin sorumluluğundadır.

(4) Pay cinsinden teminatlarda sermaye artırımı ödemesi karşılığı alacakların Üyenin Takasbank nezdindeki serbest hesabına aktarıldığı ve Borsa'da özsermaye halinin başlangıç tarihinden itibaren teminat hesabının sürdürme seviyesinin altına düşebileceği dikkate alınarak, teminat seviyesinin korunması Üyenin sorumluluğundadır.

(5) Altının teminata verilmesi durumunda, söz konusu altınlar Borsa Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda işlem gören külçe altınlardan 100 gram ve katları şeklinde olan standart altından oluşmalıdır.

(6) (***Eklenen: 03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektup ile)*** Borsa yatırım fonlarından, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (e), (f), (g) ve (ğ) bendlerinde sayılan varlıkları takip etmek amacıyla kurulan borsa yatırım fonları teminata kabul edilir.

(7) ***(Eklenen: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile, Değişik: 03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminata kabul edilen borsa yatırım fonları ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları ağırlıklı olarak bağlı oldukları dayanak varlık grubunun altında teminat değerleme hesaplarına dahil edilir

(8) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetlerden; Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. Varlık Finansmanı Fonları tarafından TL cinsinden ihraç edilmiş ve uzun vadeli ulusal notu asgari 'AA+' olanlar teminata kabul edilir.

(9) Üyelerin kendilerinin ve/veya dahil oldukları sermaye grubuna bağlı banka ve şirketlerin garantileri ve ihraç etmiş oldukları menkul kıymetler (Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen menkul kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), üye tarafından Takasbank'a teminat olarak verilemez.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(10) ***(Değişik: 06.02.2018 tarihli ve 1403 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminata kabul edilen varlıklardan BISTECH sistemine tanımlı olanlar, entegrasyon kapsamında yer alan Geçerli Teminat Raporu aracılığı ile izlenir. Bu raporda yer almayan varlıkların teminata verilmek istenmesi durumunda, en az bir iş günü öncesinde ilgili varlığın sistemde tanımlanmasını teminen Takasbank'a bildirimde bulunulması gerekir. Takip sorumluluğu üyeye aittir.

İşlem teminatı kompozisyonu ve değerleme katsayıları

MADDE 45- (1) ***(Değişik: 01.09.2023 tarihli ve 1907 sayılı Genel Mektup ile)*** Piyasa'da hesaplanan toplam teminat gereksiniminin en az % 50'sinin Türk Lirası teminattan oluşması gerekir. Yönetim Kurulu Piyasa'daki gelişmelere göre bu oranı değiştirmeye yetkilidir. Türk Lirası dışında teminata kabul edilecek diğer varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri için aşağıda verilen tabloda belirtilen oranlar uygulanır. Kompozisyon limitleri, yatırılmış TL ve diğer teminat bakiyelerinin toplamı üzerinden uygulanır. Takasbank Yönetim Kurulu teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Prosedür ile belirlenmiş olanlar da dahil kompozisyon limitlerinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100	-
Konvertibl Döviz(USD/EUR/GBP)	En Fazla %50	-
Devlet İç Borçlanma Senedi	En Fazla %50	%50(ISIN bazlı)
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)	En Fazla %50	%50(ISIN bazlı)
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,	En Fazla %50	%25(ISIN bazlı)
BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri	En Fazla %40	75%
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	20%
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	20%
Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	20%
Borsa'da İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %50	40%
Borsa İstanbul A.Ş. payları	En Fazla %50	-

(2) Alt grup limitlerinin hesaplamasında ilgili varlık tutarının grup limiti uygulanmış toplam değerlenmiş kısmı dikkate alınır.

(3) ***(Değişik:31.10.2023 tarihli ve 1920 sayılı Genel Mektup ile, Değişik: 22.01.2024 tarihli ve 1949 sayılı Genel Mektup ile Değişik)*** İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek TL dışı kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında aşağıdaki değerleme katsayıları esas alınır.

Teminat Çeşidi	Değerleme Katsayısı
Nakit Türk Lirası	%100
Konvertibl Döviz (USD)	% 90
Konvertibl Döviz (EUR)	% 89

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Konvertibl Döviz (GBP)	% 89
Devlet İç Borçlanma Senedi	0-1 Yıl %94 1-5 Yıl % 80 5 yıl ve üzeri % 78
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond-USD)	5 Yıla kadar % 89 5-10 Yıl % 89 10-30 Yıl % 88 30 yıl ve üzeri % 86
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond-EUR)	5 Yıla kadar % 89 5-10 Yıl % 85 10-30 Yıl % 71 30 yıl ve üzeri % 71
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	0-1 Yıl %92 1-5 Yıl % 78 5 Yıl ve üzeri % 76
BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri	BIST 30 % 80 BIST 100 %79
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	% 89
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	% 92
Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları	% 97
Borsa'da İşlem Gören Standartta Altın	% 87
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	0-1 Yıl %92 1-5 Yıl % 78 5 Yıl ve üzeri % 76
Borsa İstanbul A.Ş. payları	%100

(4) Değerleme katsayıları yılda bir kez gözden geçirilir. Gerekli görüldüğü durumlarda, daha kısa sürelerle gözden geçirmenin yapılması mümkündür. Gözden geçirme sonrasında değerleme katsayılarında değişiklik olması halinde, yeni değerleme katsayıları Üyelere duyurulur.

(5) Değerleme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerleme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(6) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,75'den, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerleme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir.

(7) Herhangi ihraççı veya banka tarafından veya bu ihraççı veya banka ile aynı sermaye grubuna dahil diğer ihraççı ve bankalar tarafından ihraç edilmiş veya verilmiş, Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilen, menkul kıymetler ile kabul edilmiş garantiler toplamının (Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), Takasbank tarafından bu piyasa için kabul edilmiş teminatlar içindeki payı %25'i geçemez. Yapılan dönemsel kontrollerde %25 sınırını aşan teminatlarda öncelik sıralaması dikkate alınır, sınır aşımına

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

sebep olan son yatırılan teminat sahibi üyeler elektronik posta mesajı ile uyarılır. Teminatı değiştirmesi talep edilir.

(8) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Kısa pozisyon pay vadeli işlem sözleşmeleri ile kısa pozisyon pay alım opsiyon sözleşmelerinin risk hesaplamasında dikkate alınacak pozisyon değerlerinin netleştirilmesi için teminat olarak ilgili pay teminatı yatırılabilir. Netleştirmeye konu edilen teminat bakiyeleri teminat değerleme sürecinde dikkate alınmaz.

İşlem teminatlarının değerlerinin güncellenmesi

MADDE 46- (1) ***(Değişik: 03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlenmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur. Teminat tamamlama çağrısı kapatma son saatinde çalışan risk hesaplama anında ise önceki gün sonu fiyatları ile değerleme yapılır.

Değerleme	Değerleme Kriteri	Açıklama
Döviz	**Gün İçi:** Bankalararası Piyasa Alış - Satış kotasyonu ortalaması **Gün Sonu:** TCMB Döviz Alış Kuru	Günsonu akşam 18:00'deki risk hesaplama anı dahil olmak üzere gün içi boyunca Bankalararası Piyasa kurları ortalaması, günsonu risk hesaplama anında ise TCMB tarafından 15:30'da yayınlanmış olan alış kuru.
Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilleri (Sukuk Dahil)	**Gün İçi:** Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları. **Gün Sonu:** Takasbank gün sonu verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları.	Borsa Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem gören kuponsuz ve sabit kuponlu tahvillerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile bu fiyatlara ulaşılamadığında ise TCMB'ce belirlenen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin gösterge niteliğindeki günlük değerleri kullanılarak değerlenir. Gün içi risk hesaplama anlarında güncellenen verim eğrisi paralelinde değişkenlik gösterebilir.
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat	T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen TL sabit kupon ödemeli ve iskontolu kıymetlerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile verim eğrisi oluşturulamadığı durumda Takasbank tarafından belirlenen fiyat
Borsa'da İşlem Gören Standartta Altın	**Gün İçi:** Hesaplama anı öncesinde BİAŞ KMTP'de gerçekleşen son işlem fiyatı. **Gün Sonu:** BİAŞ KMTP günsonu bülten fiyatı.	Borsa Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası'nda T+0 valörlü işlemler için oluşan USD/ONS fiyatı ile önceki gün sonu TCMB döviz alış kuru kullanılarak hesaplanan fiyat ile değerlenir. Eğer işlem gerçekleşmemişse, teorik fiyat ya da bir önceki seansta oluşan ağırlıklı ortalama fiyat kullanılabilir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Pay	**Gün İçi:** Hesaplama anı öncesinde BİAŞ Pay Piyasasında gerçekleşen son işlem fiyatı, **Gün Sonu:** Seans sonu son işlem fiyatı	Borsada işlem gerçekleşmemişse, Takasbank tarafından belirlenen teorik fiyat. İşlem gören menkuller için, eşleşmemiş alış ve satış emirlerinin, eşleşmemiş emirlerin (alış ve satışın eşanlı olarak gelmiş olması halinde) eşleşen emirden daha sonra gelmiş olması halinde, alış ve satış fiyatlarının ortalaması kullanılabilir.
Yatırım Fonları	İlgili günde ihraççısı tarafından açıklanan fiyat	İhraççısı tarafından açıklanan fiyat, takip eden işgünü için kullanılır.
Borsalarda İşlem Gören Sertifikalar	**Gün İçi:** Hesaplama anı öncesinde borsada gerçekleşen son işlem fiyatı **Gün Sonu:** Seans sonu son işlem fiyatı	Borsada işlem gerçekleşmemişse, Takasbank tarafından belirlenen fiyat.
Borsa Yatırım Fonu Payları	**Gün İçi:** Hesaplama anı öncesinde borsada gerçekleşen son işlem fiyatı **Gün Sonu:** Seans sonu son işlem fiyatı	Borsada işlem gerçekleşmemişse, Takasbank tarafından belirlenen fiyat.

(2) Değerlemeye konu fiyatlar, Takasbank tarafından gün içerisinde Takasbank Entegrasyon Menüsü üzerinden ilan edilir. Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilmekte olan varlıkların değerlemesinde kullanılabilecek teorik fiyatlama formülleri ve yöntemleri Takasbank internet sitesinde yayınlanır.

Teminat sözleşmesi

MADDE 47- (1) Kayden izlenen sermaye piyasası araçlarının teminata konu olması durumunda, Kanun'un 47 nci maddesi uyarınca Takasbank ile Üye arasında yazılı teminat sözleşmesi yapılır.

(2) Kayden izlenen sermaye piyasası araçlarını konu alan teminat sözleşmelerinde, teminatların mülkiyetinin Takasbank'a devrinin kararlaştırılması mümkündür. Teminatların mülkiyetinin devrinin kararlaştırılması halinde Takasbank, sözleşme kurulduğu anda ve teminat konusu sermaye piyasası araçlarının kanuni usullere uyarak devredilmesi sonucu mülkiyet hakkına sahip olur.

(3) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan Takasbank'ın alacaklarının karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını, borsa veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda kote ise bu piyasada satarak satım bedelinden alacağını karşılama hakkına sahiptir. Takasbank, teminatların mülkiyetinin devralmış olması şartıyla, teminat konusu sermaye piyasası araçlarının değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına da sahiptir.

(4) Teminatta bulunan kıymetlerden doğan haklar, teminatı verene aittir. Ancak, Takasbank ile teminat veren arasında yapılan sözleşme ile Kanun'un 47 nci maddesi çerçevesinde teminatların mülkiyetinin Takasbank'a devri kararlaştırılmışsa, teminattan doğan haklar Takasbank'a ait olur. Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, vade sonunda teminatları doğmuş olan hakları ile birlikte Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi hükümleri çerçevesinde ve Üye talebi doğrultusunda iade eder.

Teminatların izlenmesi ve yönetimi

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 48- (1) Piyasada müşteri bazlı brüt teminatlandırma yöntemi uygulanır. Tekil hesaplarda yer alan pozisyonlarda ise portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi uygulanır. Tekil müşteri pozisyonları ile ilişkili hesaplarda izlenen teminatlar, Üyenin kendi portföyüne ait hesaplardan veya diğer müşteri hesaplarından kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz.

(2) Kanun'un 79 uncu maddesi uyarınca Takasbank'ın, merkezi karşı taraf olarak yerine getirdiği Piyasa işlemleri nedeniyle teminat olarak aldığı malvarlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlandırılamaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde, Üyenin herhangi bir sebeple tasarruf yetkisinin bulunmaması Takasbank'ın iyi niyetli ayni hak iktisabına engel olmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde üçüncü kişilerin istihkak ya da sınırlı ayni hak iddiaları Takasbank'a karşı ileri sürülemez.

(3) Teminat veren hakkında iflas anlaşması mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra iflas anlaşması mühleti tanınması, malvarlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasın ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu çerçevesindeki takip prosedürleri ya da Kanunun tedrici tasfiye ile ilgili hükümleri Takasbank'ın teminatlar üzerindeki hak ve yetkisini hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

Teminat yatırma veya çekme işlemleri

MADDE 49- (1) Teminat yatırma/çekme işlemleri web servis üzerinden veya BISTECH Takas Terminallerinden yatırma/çekme talimatını giren ile bu talimatı onaylayanların farklı yetkili kullanıcılar olması prensibi çerçevesinde iki aşamalı şekilde gerçekleştirilir. Teminat yatırma çekme işlemleri elektronik ortamda yapılır.

(2) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile*** Netleştirilmeye konu teminat yatırma/çekme işlemleri, teminat yatırma çekme işlemleri ile aynı şekilde ve ilgili belirtecin seçilmesi ile gerçekleştirilir.

(3) Teminat yatırma ve çekme işlemleri, ilgili varlığa ait Üye serbest hesaplarından veya serbest hesaplarına elektronik virman yapılması suretiyle gerçekleştirilir. Hesapların güncellenmesi sonucunda, bir hesaptaki teminat tutarının bulunması gereken teminat tutarını aşması halinde, aşan kısım çekilebilir. Teminat çekme işlemlerinde, ilgili hesapta pozisyon bulunması durumunda, teminat kompozisyonunun bozulmasına neden olacak teminat çekme talepleri reddedilir.

(4) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Aynı gün valörlü gerçekleşen işlemler dolayısı ile tahsil edilecek opsiyon primi T günü seans sonrasında opsiyon alan hesabın nakit teminat miktarından düşülür, ödenecek opsiyon primi T günü opsiyon satan hesabın nakit teminatlarına eklenir. Akşam seansında gerçekleştirilen işlemler dolayısı ile tahsil edilecek opsiyon primi ertesi iş günü seans sonrasında opsiyon alan hesabın nakit teminat miktarından düşülür, ödenecek opsiyon primi ertesi iş günü opsiyon satan hesabın nakit teminatlarına eklenir.

(5) İlgili hesapta bulunan pozisyonlar dolayısı ile bulundurulması gereken teminat tutarlarının çekilmesine izin verilmez. Teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan hesaplardan teminat çekme işlemi gerçekleştirilmez.

(6) Takasbank sisteminde TL ödemeler için EFT, döviz ödemeler için SWIFT saatleri bağlayıcı olmakla birlikte, son saatlerin belirlenmesinde piyasadaki likidite ve operasyonel riskler de göz önünde bulundurulur.

(7) Seans sırasında yapılan teminat çekme işlemleri için yapılan kontrollerde, çekilebilir teminatın hesaplanmasında, hesaplama anında Takasbank nezdindeki hesaplarda bulunan toplam teminat tutarından bulunması gereken teminat ve hesaplanan gün içi veya kesinleşmiş zarar tutarları düşülür. Toplam kar rakamı çekilebilir teminatın hesaplanmasında dikkate alınmaz.

(8) ***(Değişik: 06.02.2018 tarihli ve 1403 sayılı Genel Mektup ile)*** Döviz teminat yatırma çekme işlemleri için gerekli olan muhabir banka bilgileri aşağıdaki gibidir.

Döviz Kodu	Muhabir Banka	Muhabir Banka SWIFT/BIC	Muhabir Banka Hesap No
EUR	Citigroup Global Markets Deutschland AG, Frankfurt am Main	CITIDEFFXXX	4115556024

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

USD	Citibank NA, New York	CITIUS33XXX	36892258

(9) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile*** Hesaplarda bulunan netleştirmeye konu teminatlar, BISTECH tarafından oluşturulan teminat çekme talimatları Üye tarafından iptal edilmediği müddetçe fiziki teslimat günü hesaplardan otomatik olarak çekilir.

(10) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Üye netleştirmeye konu teminatların fiziki teslimat günü otomatik olarak çekilmesini istemiyorsa, BISTECH tarafından oluşturulan teminat çekme talimatlarını BISTECH Takas Terminali üzerinden iki aşamalı olarak iptal ederek engelleyebilir. İptal işlemleri fiziki teslimat gününden önceki iş gününde gün sonu işlemleri başlayana kadar yapılabilir.

Gün sonu teminat tamamlama çağrısı

MADDE 50- (1) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminat tutarı bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen veya TL teminat açığı bulunan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı yapılır. Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini bir sonraki işlem günü en geç saat 15:00'a kadar yerine getirmek zorundadırlar. Fiziki teslimatlı döviz yükümlülüklerinin takip edildiği hesapların teminat tamamlama son saati ise 11:00'dır. Gün sonu teminat tamamlama çağrısı hesaplanırken akşam seansında gerçekleşen işlemler dikkate alınmaz. Bu işlemler bir sonraki iş gününe ait gün sonu döngüsüne dahil edilir.

(2) Piyasada oluşan fiyatlar, istatistiki değerler ve risk parametreleri dikkate alınarak Takasbank tarafından teminat tamamlama çağrısı tutarı hesaplanır. Bu tutar Takas terminallerinde teminat tamamlama çağrısı olarak ilan edilerek Üyelere bildirilir. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirime gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.

(3) Teminat tamamlama çağrısı toplam teminat eksiği ve TL eksiği için yapılabilir. Her hâlükârda teminat tamamlama çağrısına konu tutar TL olarak yatırılır.

(4) ***(Değişik: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminat tamamlama çağrısı bulunan veya temerrüde düşmüş hesaplar ancak nakit teminat yatırarak ve/veya bulunması gereken teminat değerini azaltıcı işlem yaparak teminat tamamlama çağrısı veya temerrüt statüsünden çıkabilirler. Risk hesaplamasında netleştirilmeye konu teminat değerleri de dikkate alınır.

(5) Kısmi pozisyon değişikliği ve TL teminat yatırma ile teminat tamamlama veya temerrüt yükümlülüğünün sona erdirilebilmesi için aşağıdaki şartların birlikte sağlanmış olması gerekir.

(i) ***(Değişik: Değişik: 21.08.2019 tarihli ve 1576 sayılı Genel Mektup ile)*** Hesabın teminat tamamlama çağrısına konu başlangıç teminatı yükümlülüğüyle, pozisyon kapatılması sonrası bir önceki güne ait gün sonu risk dizinleri ile hesaplanan opsiyon prim değeri hariç başlangıç teminatı farkının, yatırılan nakit teminata eklenmesi suretiyle bulunacak büyüklüğün, teminat tamamlama çağrısı değerinden büyük olması gerekir.

(ii) Yatırılan TL teminat tutarının, hesabın eksi nakit bakiyesini ve asgari TL gereksinimini karşılaması gerekir.

(iii) ***(Eklenen: 15.01.2020 tarihli ve 1608 sayılı Genel Mektup ile)*** Akşam seansında gerçekleştirilen başlangıç teminatını azaltıcı işlemler ile T gününe ait teminat tamamlama çağrısı yükümlülükleri yerine getirilebilir. 22 inci maddede belirtilen Akşam Döngüsü sürecinin tamamlanmasına kadar gerçekleştirilen işlemler sonucunda hesaplanacak başlangıç teminatı için bir önceki günün risk dizinleri, Akşam Döngüsü sürecinin tamamlanmasının ardından gerçekleştirilen işlemler sonucunda hesaplanacak başlangıç teminatı için ilgili günün risk dizinleri kullanılır.

(6) Teminat tamamlama çağrısı miktarı, toplam değerlenmiş teminat ile bulunması gereken teminat seviyesinin kesinleşmiş kar/zarar ve opsiyon prim alacakları/borçları dikkate alınarak hesaplanan farkı kadardır.

Nakit teminatların nemalandırılması

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 51- (1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası üyelik teminatı ile işlem teminatları, zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırılır. Nemalandırma işlemi, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır.

(2) ***(Değişik: 29.12.2023 tarihli ve 1930 sayılı Genel Mektup ile)*** İşlem teminatlarının nemalandırma işlemleri saat 15.40'taki Üye hesap bakiyeleri üzerinden yapılır. İşlem teminatı hesaplarında bulundurulan nakit teminatlar, Takasbank tarafından günün piyasa koşullarına göre en iyi gayret gösterilmek suretiyle nemalandırılır ve nema tutarı ilgili hesaplara bir sonraki iş günü aktarılır. Saat 15.40'tan sonra Takasbank'a teminat olarak yatırılan nakit teminatlar ve 5.000 TL'nin altında bakiye bulunan hesaplar nemalandırılmaz.

(3) Nemalandırılma sonucu elde edilen brüt nema tutarlarından, vergi ve diğer yasal yükümlülükler ile Takasbank komisyonu düşülür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Garanti Fonuna İlişkin Esaslar

Garanti fonu

MADDE 52- (1) Merkezi karşı taraf hizmeti verilen Piyasa'da, temerrüde düşen Üyelerin teminatları ile karşılanamayan zararların karşılanması amacıyla tüm Üyelerin katılımının zorunlu olduğu bir garanti fonu kurulur.

(2) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı payları, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanmalıdır.

Garanti fonuna ilişkin genel esaslar

MADDE 53- (1) Takasbank, Piyasa'da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

(2) MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.

(3) ***(Değişik: 18.09.2020 tarihli ve 1644 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyelikten ayrılma talebini bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra ileten ve bu talepleri henüz Yönetim Kurulu'nca karara bağlanmamış veya MKT üyeliğinden ayrılma talebi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, ancak yatırılmış garanti fonu katkı payının iadesi için süre verilmiş MKT üyelerinin maruz kalabileceği maksimum garanti fonu yükümlülüğü, talep tarihinde henüz çözümlenmesi devam eden bir temerrüdün mevcut olmaması halinde, talepte bulunulan ayın ilk iş günü gün sonu işlemleri kapsamında hesaplanan garanti fonu tutarının iki katı, aksi takdirde üç katıdır. Üyelikten ayrılma talebinin sözkonusu yükümlülüklerin yerine getirilmeden yapılması durumunda ise bu oranlar üç ve dört katı olarak uygulanır. Takasbank tarafından muhtemel garanti fonu yükümlülüklerinden kaçınmak için MKT üyeliğinden ayrıldığı veya ayrılma talebinde bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar tekrar MKT üyeliğine kabul edilmeyebilir.

(4) Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.

(5) Üyeliğin sonlanması halinde Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 33 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde garanti fonu katkı payı geri ödenir.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(6) Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.

(7) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.

(8) Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.

Garanti fonunun büyüklüğü ve üyelerce yapılacak katkı payı miktarı

MADDE 54- (1) ***(Değişik: 06.02.2018 tarihli ve 1403 sayılı Genel Mektup ile)*** Garanti fonunun büyüklüğü, en büyük açık pozisyona sahip Üye ile ikinci ve üçüncü büyük açık pozisyona sahip olan Üyelerin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz. Kaynak ihtiyacı üyelerin, stres koşulları altında hesaplanan stres koşulları altında hesaplanan değişim teminatlarının da eklenmesi suretiyle hesaplanan, risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde sırasıyla %99,9 güven düzeyi ve 2 ila 5 iş günü arasında elde tutma süresi kullanılır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülükten daha yüksek belirleyebilir.

(2) Garanti fonunun toplam büyüklüğüne ilişkin hesaplama 3 aydan fazla olmamak kaydı ile yenilenerek mevcut garanti fonunun yeterliliği sınanır.

(3) Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşımış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur.

(4) ***Değişik: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile)*** Bir Üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz. Üyelerin yatırmaları gereken sabit katkı payı tutarları 2.500.000 TL'dir. Bu tutar yılda en az bir kez, Piyasa, ulusal veya uluslararası ekonomide yaşanan gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilir ve gerekli görülmesi durumunda değiştirilebilir.

(5) ***(Eklenen: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile)*** Sabit garanti fonuna ilişkin tutarlar, Piyasa koşulları doğrultusunda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerleme oranı da dikkate alınarak belirlenir ve uygulama öncesinde üyelere duyurulur.

(6) Değişken katkı payı, Takasbank tarafından belirlenen dönem içerisinde üyenin piyasada bulundurması gereken ortalama teminat tutarının, piyasanın ortalama teminat tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranın, ilgili döneme isabet eden asgari garanti fonu büyüklüğü ile çarpılması suretiyle bulunur. Tespit edilen büyüklükler Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.

(7) Bir üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz.

(8) ***(Değişik: 23.10.2018 tarihli ve 1477 sayılı Genel Mektup ile)*** Oluşturulacak garanti fonunun büyüklüğünün hesaplanmasında ve üyelerin değişken katkı payına esas teşkil eden ve bu maddenin 5 inci fıkrasında yer alan ortalama piyasa katılımının belirlenmesinde kullanılacak veri setinin uzunluğu asgari bir aydır.

(9) Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her ayın ilk iş günü itibarıyla hesaplanır, takip eden iş günü itibarıyla güncellenir.

(10) Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından ayın ilk iş günü beklenmeden yapılabilir.

Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler

MADDE 55- (1) **(*Değişik: 01.09.2023 tarihli ve 1907 sayılı Genel Mektup ile, Değişik: 31.10.2023 tarihli ve 1920 sayılı Genel Mektup ile*)** Üyeler, Garanti Fonu katkı payı olarak aşağıdaki varlıkları kullanabilir.

a) Nakit Türk Lirası
b) Konvertibl döviz (USD/EUR/GBP)
c) Devlet İç Borçlanma Senedi
ç) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

d) T.C. Hazinesi Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları
e) BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri
f) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları
g) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları
ğ) Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları
h) Borsa'da işlem gören standartta altın
ı) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
i) Borsa İstanbul A.Ş. payları
j) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı)
k) Borsa Yatırım Fonu Payları

(2) Garanti fonu katkı paylarına uygulanacak değerleme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerleme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(3) ***(Değişik:* 22.01.2024 *tarihli ve 1949 sayılı Genel Mektup ile)*** Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,75'den, kullanılacak likide etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Değerleme katsayısı hesaplamalarında kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerleme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir. Bu çerçevede değerleme katsayıları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Teminat Çeşidi	**Değerleme Katsayısı**
Nakit Türk Lirası	% 100
Konvertibl Döviz(USD)	% 90
Konvertibl Döviz(EUR)	% 89
Konvertibl Döviz(GBP)	% 89
Devlet İç Borçlanma Senedi	0-1 Yıl % 94 1-5 Yıl % 80 5 yıl ve üzeri % 78
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond-USD)	5 Yıla kadar % 89 5-10 Yıl % 89 10-30 Yıl % 88 30 yıl ve üzeri % 86
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond-EUR)	5 Yıla kadar % 89 5-10 Yıl % 85 10-30 Yıl % 71 30 yıl ve üzeri % 71

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	0-1 Yıl %92 1-5 Yıl % 78 5 Yıl ve üzeri % 76
BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri	BIST 30 %80 BIST 100 %79
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	% 89
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	% 92
Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları	% 97
Borsa'da İşlem Gören Standartta Altın	% 87
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	0-1 Yıl %92 1-5 Yıl % 78 5 Yıl ve üzeri % 76
Borsa İstanbul A.Ş. payları	%100

(4) Değerleme katsayıları bir yıldan fazla olmayan periyotlarda düzenli olarak gözden geçirilir. Gerekli görüldüğü durumlarda, katsayılar düzenli gözden geçirme beklenmeden güncellenerek üyelere duyurulur.

(5) Kullanılan teminat değerleme yönteminin geçerliliği Takasbank iç sistem birimlerince de kontrol edilip, yılda en az bir kez denetlenir.

(6) ***(Değişik: 05.11.2020 tarihli ve 1654 sayılı Genel Mektup ile),*** Bulunması gereken katkı payı toplamının en az % 30'luk kısmının nakit Türk Lirası olması zorunludur. Nakit dışı teminatın kompozisyon sınırı hesaplaması toplam yatırılmış katkı payı üzerinden yapılır. Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilecek varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Takasbank Yönetim Kurulu garanti fonu katkı payı olarak kabul edilecek varlıkların kompozisyon limitlerini piyasa koşullarına göre değiştirmeye ve yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye yetkilidir.

Garanti Fonu'na Kabul Edilebilecek Varlıklar	**Grup Limiti**	**Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)**
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100	-
Konvertibl Döviz (USD/EUR/GBP)	En Fazla %70	-
Devlet İç Borçlanma Senedi	En Fazla %70	%50(ISIN bazlı)
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)	En Fazla %70	%50(ISIN bazlı)
T.C. Hazinesi Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,	En Fazla %70	%25(ISIN bazlı)
BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri	En Fazla %40	%75
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Para Piyasası Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %50	%20
Borsa'da İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %50	%40

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Borsa İstanbul A.Ş. payları	En Fazla %50	-

(7) Garanti fonu katkı payı olarak kullanılan nakit dışı varlıklar, işlem teminatına kabul edilen nakit dışı varlıklar ile aynı kurallar çerçevesinde değerlenir.

(8) Günsonu değerlemesi sonucunda katkı payı eksiği bulunan hesaplara, katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Takasbank gün içerisinde de katkı paylarını değerleyerek, katkı payı yeterliliği arayabilir.

(9) Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar Üyenin talebi doğrultusunda değiştirilebilir.

(10) ***(Değişik:* 22.01.2024 *tarihli ve 1949 sayılı Genel Mektup ile*)** Sabit getirili menkul kıymetlerin garanti fonuna kabulü için, menkul kıymetin tamamını temsil eden anapara ve kuponlarının birlikte garanti fonuna yatırılması gerekmektedir. Ayrıştırılmış sabit getirili menkul kıymetler garanti fonuna kabul edilmez. Garanti fonu katkı payı olarak tevdi edilmiş olan sabit getirili menkul kıymetler itfadan önceki iş gününün sonunda garanti fonu katkı payı olma özelliklerini kaybederler. İtfa tutarı nakit teminat hesabına aktarılır. İtfa ve kupon ödemelerindeki operasyonel süreçler dikkate alınarak katkı payı seviyesinin korunması üyenin sorumluluğundadır.

(11) Üyelerin kendilerinin ve/veya dahil oldukları sermaye grubuna bağlı banka ve şirketlerin garantileri ve ihraç etmiş oldukları menkul kıymetler (Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen menkul kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), üye tarafından Takasbank'a teminat olarak verilemez.

(12) Herhangi ihraççı veya banka tarafından veya bu ihraççı veya banka ile aynı sermaye grubuna dahil diğer ihraççı ve bankalar tarafından ihraç edilmiş veya verilmiş, Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilen menkul kıymetler ile kabul edilmiş garantiler toplamının (Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), Takasbank tarafından bu piyasa için kabul edilmiş teminatlar içindeki payı %25'i geçemez. Yapılan dönemsel kontrollerde % 25 sınırını aşan teminatlarda öncelik sıralaması dikkate alınır ve sınır aşımına sebep olan son yatırılan teminat sahibi üyeler elektronik posta mesajı ile uyarılır. Teminatı değiştirmesi talep edilir.

Garanti fonunun kullanım esasları

MADDE 56- (1) Temerrüt yönetiminde, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine kadar kullanılabilecek kaynakların yetersiz kalması ve nakit yatırılan garanti fonu katkı paylarının yetersiz kalacağı anlaşıldığında, garanti fonundaki temerrüde düşmemiş üyelere ait nakit dışı katkı payları nakde tahvil edilmeye başlanır.

(2) Garanti fonuna, ilgili temerrüdün vukuundan sonra katılan üyelerce yatırılan veya mevcut üyelerin temerrüdün vukuundan sonra aldıkları risklere karşılık yatırdıkları katkı payları kullanılmaz.

(3) Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.

(4) Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki nakit dışı katkı paylarından nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı katkı payları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.

(5) Garanti fonuna mal edilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır.

(6) Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.

(7) Garanti fonuna mal edilecek zararın fon büyüklüğünün %50'sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelerden taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. İlave katkı payı talepleri dilimler halinde de yapılabilir. İlgili temerrüdün kapatılmasında kısmen veya hiç kullanılmayan ilave katkı payları iade edilir. Talep edildiği halde

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

temerrüdün kapatılmasında kullanılmadan tamamen iade halinde, ilave garanti fonu katkı talebinde bulunulmamış sayılır.

(8) Bir aylık dönemde Üyeden diğer üyelerin temerrüdü nedeniyle talep edilebilecek katkı payı toplamı Üyenin ilgili ay için hesaplanan yatırılmış garanti fonu katkı payı yükümlülüğü ile talep edilmesi halinde ilave garanti fonu katkı payı yükümlüğü toplamını aşamaz. Bir ay içerisinde talep edilecek ilave garanti fonu katkı payı tutarı üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. Her bir yılın Nisan ayından başlayarak bir sonraki yılın Mart ayı sonuna kadar geçecek dönemde Üyelerden dört defa ilave katkı payı talep edilebilir.

(9) Temerrüt nedeniyle üyelerden talep edilen ilave garanti fonu katkı paylarının kısmen veya tamamen kullanılması halinde üyelerden garanti fonu yükümlülüklerini Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca hesaplanan miktara tamamlamaları istenir. Ancak aynı ay içerisinde Üyenin diğer üyelerin temerrüdü halinde katlanacakları maksimum zarar sınırını aşan garanti fonu katkı payları ay sonuna kadar sadece kendi temerrütleri halinde kullanılır.

Garanti fonu katkı payı tamamlama yükümlülüğü

MADDE 57- (1) Üyenin garanti fonu katkı payının nakit ve nakit dışı olarak her biri için yatırması gereken tutarın altına düşmesi durumunda, üyeye garanti fonu katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Garanti fonu katkı payı tamamlama çağrısı Takasbank tarafından sağlanan üye ekranlarına mesaj veya raporlama yoluyla yapılır. Garanti Fonu Katkı Payı tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirime gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan Garanti Fonu Katkı Payı tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar. Tamamlama çağrısı Üye tarafından 1 iş günü içerisinde yerine getirilir. İlgili çağrı, süresi içinde yerine getirilmez ise üye temerrüde düşmüş sayılır.

Garanti fonundaki nakit katkı paylarının nemalandırılması

MADDE 58- (1) Takasbank Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası garanti fonu katkı paylarının zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutarı, kredi riski, likidite koşulları dikkate alınarak Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır.

(2) Nemalandırma işlemleri saat 15.40'taki Üye hesap bakiyeleri üzerinden yapılır. Garanti fonu hesaplarında bulundurulan nakit Türk Lirası katkı payları, Takasbank tarafından nemalandırılır ve nema tutarı ilgili hesaplara bir sonraki iş günü aktarılır. 15.40'tan sonra Takasbank'a yatırılan nakit katkı payları nemalandırılmaz. Biriken nema tutarı günlük olarak, 22 nci maddede belirlenen TL teminat çekme son saatine kadar çekilebilir.

(3) Nakit Türk Lirası garanti fonu katkı paylarının zorunlu karşılık oranı düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) vb. yasal maliyetler ile brüt nema tutarının Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen bir oranda Takasbank tarafından tahsil edilecek komisyon tutarından bakiye kalan nema, ilgili hesaplara eklenir.

Garanti fonu katkı paylarının iadesi

MADDE 59- (1) Üyeliği 14 üncü madde çerçevesinde sona eren kuruluşların garanti fonundaki sabit garanti fonu katkı payı dışındaki katkı payları ve bunlara ilişkin tüm getiri ve haklar; söz konusu kuruluşa, ilgili piyasalarda gerçekleştirmiş olduğu işlemlerden doğan yükümlülükleri ile Üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihinden sona erme işlemlerinin tamamlandığı tarihe kadar geçen sürede meydana gelebilecek temerrütlerden dolayı Takasbank'ın karşı karşıya kalabileceği ödeme yükümlülükleri göz önünde bulundurularak, ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilmek suretiyle iade edilir. Bir üyenin başka bir üyeye tüm aktif ve pasifi ile devri sonucu üyeliğin sona ermesi durumunda, garanti fonu katkı payı iade işlemi, devir işlemlerinin tamamlandığı tarihi izleyen ilk garanti fonu katkı payı hesabını takiben gerçekleştirilir. Garanti Fonu hesaplaması, birleşen iki üyenin hesaplama dönemine isabet eden toplam pozisyon büyüklükleri üzerinden yapılır.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

(2) Üyeliği sona eren kuruluşun sabit garanti fonu katkı payları, piyasadaki tüm açık pozisyonların vadesi göz önünde bulundurularak Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek süre sonunda iade edilir.

(3) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı paylarının aynen iadesi esastır. Aynen iadenin mümkün olmaması halinde iade mislen yapılır. Aynen veya mislen iade olunamayan katkı payları eşdeğerleri üzerinden iade olunur. Eşdeğer iadede katkı paylarının Takasbank tarafından nakde tahvil edildiği tarihteki fiyatlar kullanılır.

(4) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı payı/payları içerisinde nakit bulunması halinde, nakdin iadesinde nemalandırılan tutardan ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilerek iade işlemi gerçekleştirilir.

ONUNCU BÖLÜM

Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Temerrüt

MADDE 60- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili Üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir.

a) Takasbank tarafından açık pozisyonlara ilişkin hesap güncellemesi yapılmasından sonra oluşan teminat tamamlama yükümlülüklerinin, 50 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan süre içerisinde yerine getirilmemesi;

b) ***(Değişik: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile) (Eklenen: 15.03.2022 tarihli ve 1776 sayılı Genel Mektup ile)*** Takas yükümlülüğünün, paya dayalı fiziki teslimata konu sözleşmelerde Borsa Pay Piyasası düzenlemeleri çerçevesinde, DİBS'e dayalı fiziki teslimata konu sözleşmelerde Borsa Borçlanma Araçları Piyasası düzenlemeleri çerçevesinde, ELÜS'e dayalı fiziki teslimata konu sözleşmelerde vade sonunu takip eden beşinci işlem günü saat 17.00'a (yarım iş günlerinde 14.00) kadar, dövize dayalı fiziki teslimata konu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde ise vade sonunu takip eden ilk işlem günü 22 inci maddede belirtilen saate kadar yerine getirilmemesi;

c) Yatırılmış garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin 56 ncı maddenin altıncı ve yedinci fıkraları ile 57 nci maddede yer alan süreler içerisinde yerine getirilmemesi,

ç) Prosedürün 13 üncü maddesinin birinci fıkrası (b) bendi kapsamında Üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından kapatılmasına karar verilmesi.

(2) Temerrüt durumunda, yükümlülüğün yerine getirilmesine kadar olan süre zarfında Takasbank tarafından temerrüde düşen Üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmez.

(3) ***(Değişik: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank tarafından Üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar süre verilebilir. İlgili süre Genel Müdür yetkisi ile uzatılabilir. Bu süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen Üye hakkında 62 nci madde hükümleri uygulanır.

Fiziki teslimatta temerrüt

MADDE 61- (1) Takasbank'ın mali sorumluluğuna ilişkin Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla fiziki teslimat işlemlerinde sorumluluğu; fiziki teslimata konu kıymetin takas tarihinde teslim; takas tarihinde teslim edilememesi halinde aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde piyasadan temin edilerek iade; iadenin de mümkün olamaması halinde ise yine aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan nakit karşılığı ve teslimatın ya da ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt cezası ile sınırlıdır.

(2) Fiziki teslimatta, teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye fiziki teslimata konu kıymetin teslimatı esastır. Fiziki teslimat alacaklısının kıymetlerin bedelini talep hakkı saklıdır.

(3) ELÜS'e dayalı vadeli işlem sözleşmelerinde;

a) Takas yükümlülüğü vade sonunu takip eden beşinci iş günü saat 17.00'a (yarım iş günlerinde 14.00) kadar yerine getirilmezse, şartlı virman talimatı iptal olur ve üye temerrüde düşmüş sayılır. Fiziki

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

teslimat borçlusuna takas gününü takip eden iş günü saat 14.30'a kadar temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere borçlu olduğu kıymetin teslimi için süre verilebilir. Kıymet borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde aynı gün içerisinde fiziki teslimat alacaklısına teslim edilir. Fiziki teslimat alacaklısı tarafından kıymetin piyasa bedelinin takas gününü takip eden ertesi iş günü saat 14.30'a kadar yazılı olarak talep edilmiş olması halinde takas tarihini takip eden gün saat 17.00'a kadar teslim edilemeyen miktarın bedeli kadar ödeme yapılır.

b) Nakit bedel talep edilmez ise, temin edilemeyen kısım 62 nci maddede yer alan temerrüt yönetim sürecine ilişkin esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından piyasadan en iyi gayret gösterilerek temin edilmeye çalışılır. Kıymetin piyasadan temin edilmesi sırasında Takasbank tarafından katlanılan işlem ücretleri temerrüde düşen Üyenin üyelik teminatlarından tahsil edilir.

c) Takas tarihinden itibaren beş iş günü içerisinde fiziken teslimin mümkün olmaması durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen ELÜS bedeli, fiziki teslimat teminatından tahsil edilerek ödenir. ELÜS'ün fiyatının belirlenmesinde, temerrüde düşülen gün itibarıyla ilgili Borsa'da gerçekleşen en yüksek işlem fiyatı; temerrüde düşülen gün itibarıyla herhangi bir işlem gerçekleşmemiş ise, son beş iş günü içerisinde gerçekleşen ortalama fiyat dikkate alınır. Söz konusu fiyatın da bulunmaması durumunda hesaplamalara esas teşkil edecek ELÜS fiyatı ilgili Borsa tarafından hesaplanarak Banka'ya bildirilir. Vade sonu uzlaşma fiyatı ile temerrüde düşülen gün ilgili borsada gerçekleşen en son ELÜS işlem fiyatı arasında aleyhte bir fark oluşması halinde, bu fark da mağdur üyeye yukarıdaki tutara ilave olarak, yine borçlu üyenin fiziki teslimat teminatlarından tahsil edilmek suretiyle, ertesi iş günü ödenir. Borçlu üyenin fiziki teslimat teminatların yeterli olmaması durumunda 62 nci maddede yer alan temerrüt yönetim süreci hükümleri uygulanır.

(4) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Dövize dayalı ve fiziki teslimata konu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde;

a) Döviz temerrüdü durumunda üyeye temerrüde konu yükümlülüğünü yerine getirmesi için temerrüdü takip eden iş günü saat 11:00'a kadar süre verilebilir. Döviz borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılması esastır. Verilen süre sonunda kapatılamayan temerrüde konu döviz Takasbank tarafından piyasalardan en iyi gayret gösterilerek aynı gün içinde temin edilmeye çalışılır.

b) Takasbank tarafından teslimi gereken döviz tutarının temerrüdü takip eden 1 iş günü içerisinde Piyasa'dan temin edilememesi durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen döviz tutarının TL karşılığı temerrüdü takip eden ikinci iş günü ödenir. Ödenecek bedelin hesaplanmasında, temerrüde konu döviz cinsinin ödeme gününden bir önceki işlem gününde ilan edilmiş TCMB satış kuru esas alınır.

c) Nakit temerrüdü durumunda üyeye temerrüde konu yükümlülüğünü yerine getirmesi için temerrüdü takip eden iş günü saat 11:00'a kadar süre verilebilir. Nakit borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılması esastır. Verilen sürenin sonuna kadar temerrüt hali sona ermez ise temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank blokede bulunan dövizin satışını piyasada gerçekleştirerek temerrüde konu tutarı ilgili üyeye öder.

(5) ***(Değişik: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Fiziki teslimatta temerrüt durumunda 63 üncü madde kapsamında temerrüt cezası uygulanır. Takasbank tarafından alacaklı Üyeye, fiziki teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile fiziki teslimat borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, 63 üncü madde çerçevesinde hesaplanan tutarın 2/3'ü ödenir.

(6) ***(Değişik: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Fiziki teslimat alacaklısının alacağının Takasbank tarafından nakit olarak ödenmesi halinde fiziki teslimat borçlusunun borcu da nakde dönüşmüş olur. Nakit borçlusu veya fiziki teslimat borcu nakde dönüştükten sonra fiziki teslimat borçlusu söz konusu nakdi 63 üncü madde kapsamında hesaplanacak olan temerrüt cezası ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

(7) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilmemesinden dolayı temerrüt cezasını aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.

Temerrüt yönetim süreci

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 62- (1) Takasbank tarafından temerrüde düşmüş Üyenin bu Prosedür kapsamındaki işlemlerinin durdurulmasına ve faaliyetlerinin kısıtlanmasına karar verilmesi halinde, üyenin hesapları üzerinde her türlü işlem yapma yetkisi durdurulur ve Borsa, Kurul ve ilgili Üyeye bildirimde bulunulur.
(2) Temerrüde düşen Üye ve varsa ilgili işlemci kuruluşların Piyasada işlem yapma yetkisinin kaldırılması Borsa'dan talep edilir.
(3) ***(Değişik: 03.02.2023 tarihli ve 1859 sayılı Genel Mektup ile)*** Takasbank, temerrüde düşen Üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki önlemlerin bir ya da birkaçını uygulayabilir.

a) Temerrüt bildiriminin ardından Üyeden talep gelmesi durumunda, Üye hesaplarında bulunan pozisyonların Takasbank'a bir yükümlülük doğurmayacak şekilde kapatılmasının ve/veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 26 ncı maddesi uyarınca teminatlarıyla birlikte tamamen ya da kısmen temerrüde düşmemiş bir Üyeye taşınmasının sağlanması,
b) Hesaplarda bulunabilecek farklı vadelerdeki sözleşmeler arasından hangisi ya da hangilerinin kullanılacağı Takasbank tarafından belirlenmek üzere, pozisyonların tamamının ya da bir kısmının hesaplar arasındaki aynı vadedeki ters yönlü pozisyonlarla Takasbank tarafından re'sen karşılıklı kapatılması, açık pozisyonlar için piyasada ters yönlü pozisyon alınması, bu yöntemlerle sonlandırılamayan pozisyonların temerrüde düşmemiş üyelere bağlı portföy veya müşteri hesaplarındaki pozisyonlar arasından seçilerek aynı vadedeki ters yönlü pozisyonlar ile karşılıklı kapatılması suretiyle sonlandırılması,
c) Temerrüde düşen Üyenin kendi portföyüne ve kendisine bağlı teminat açığı bulunan müşteri hesaplarındaki nakit dışı teminatları ve garanti fonu katkı paylarının nakde çevrilmesi,
ç) Üyenin diğer piyasalardaki işlem teminatı fazlalıklarının kullanılması,
d) İlgili piyasada riskinin bulunmaması kaydıyla, Üyenin diğer piyasalardaki garanti fonu katkı paylarının kullanılması,
e) Temerrüde düşmemiş Üyelere ait garanti fonu katkı paylarının kullanımı için 56 ncı madde uyarınca hareket edilmesi,
f) Açık pozisyonların doğurabileceği risklerin azaltılması amacıyla korunma işlemlerine girilmesi,
g) Takasbank temerrüt yönetim sürecinde teminata kabul ettiği borsa yatırım fonlarının barındırdığı varlıkları yatırım fonu ihraççısından talep edebilir.

(4) ***(Eklenen: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Netleştirmeye konu teminatlar, ilgili teminatlara karşılık kısa pozisyondan kaynaklı kıymet yükümlülüğü bulunması durumunda temerrüt yönetim sürecinde kullanılmaz.
(5) Takasbank, açık pozisyonların kapatılması amacıyla ihale düzenleyebilir. İhaleye katılım tüm Üyeler ve Üyeler aracılığıyla müşterilere de açık olmakla birlikte, genel merkezi karşı taraf üyeleri için zorunludur. İhale Takasbank tarafından tamamen ya da portföy veya pozisyon bazında iptal edilebilir. Açılacak ihaleler sonucunda tüm pozisyonların devredilememesi, ya da ihalenin iptal edilmesi durumunda; kalan açık pozisyonlar Takasbank tarafından üyelere zorunlu olarak devredilebilir. Zorunlu devredilecek üyelerin belirlenmesinde, üyelerin risk limitlerinin, ihalelerde devraldıkları pozisyon miktarı ve devralınacak pozisyonların karşı pozisyonlarının varlığı gibi hususlar dikkate alınır. Zorunlu devirlerde, teorik fiyatlar, kabul edilen ihale fiyatları veya Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde üstlenilebilecek zarar sınırı dikkate alınarak belirlenen fiyatlar kullanılabilir.
(6) Takasbank, MKT Yönetmeliği'nin 48 inci maddesinde sayılan şartların varlığı halinde, açık pozisyonları kapatmaksızın, temerrüde düşen Üye kaynaklı zararların paylaştırılması amacıyla hesap güncellemeleri sonucunda değişim teminatlarında yapılacak kar dağıtımlarında kesintiye gidebilir.
(7) Temerrüde düşen Üyenin açık pozisyonlarından kaynaklanan tüm yükümlülüklerinin karşılanması ve risk azaltılması amacıyla tüm çabanın gösterilmesine rağmen 3 iş günü içinde risk doğuran pozisyonların tamamıyla kapatılamaması ve piyasa şartları nedeniyle kapatılamayacağına karar verilmesi halinde pozisyonlar tamamen ya da kısmen nakdi uzlaşma ile sonlandırılabilir. Takasbank, temerrüde düşen Üye'ye bağlı hesaplardaki pozisyonların karşı pozisyonlarını, üyelerin risk limiti ve karşı pozisyon miktarı gibi kriterlere göre veya tamamen rastlantısal olarak seçmeye yetkilidir. Bu suretle yapılacak sonlandırmalarda nakdi uzlaşma

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

için teorik fiyatlar veya Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde üstlenilebilecek zarar sınırı dikkate alınarak belirlenen fiyatlar kullanılabilir. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin olağanüstü durumlarda alınacak tedbirlere ilişkin hükümleri saklıdır.

(8) Takasbank tarafından temerrüde düşen üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin beşinci bölümü ile Prosedürün temerrüt hükümlerinin tatbiki sonrasında oluşan ve temerrüde düşen Üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarıyla karşılanamayan açıklar Takasbank ve diğer Üyelerin zararı olarak tanımlanır ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıra ile üstlenilir.

(9) Mütemerrit Üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarından varsa henüz kullanılmamış bölümler ile söz konusu üyenin takibinden sağlanacak kaynaklar öncelikle, eğer varsa Üyenin yükümlülüklerinin tasfiyesi için temin edilen borçların kapatılmasında ve kullanılmışsa MKT Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca taahhüt edilen sermayenin ikamesinde kullanılır. Kalan bakiyeden ilk önce temerrüde düşmemiş olan Üyelerden alınan ilave garanti fonu katkı payları, sonra da temerrüde düşmemiş Üyelerin yatırılmış garanti fonu katkı payları iade edilir. İade oransal olarak yapılır. Takasbank sermayesinden karşılanan bölüm de dâhil olmak üzere temerrütten kaynaklanan tüm asli ve fer'i yükümlülükler tasfiye olmadan, Takasbank tarafından mütemerride herhangi bir ödeme veya iade yapılamaz.

(10) Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesi çerçevesinde karşılanmış risklere tahsis edilen sermayenin temerrüt nedeniyle kullanılması durumunda eksilen miktarı, bir ay içinde tamamlar. Bir yıllık sürede bu şekilde tamamlanacak tahsis edilen sermaye miktarı dönem başında belirlenen miktarı aşamaz. Eksilen sermayenin tamamlanmasına kadar geçecek bir aylık sürede tekrar temerrüt yaşanması halinde varsa tahsis edilen sermayeden arta kalan kısım kullanılır. Yetersiz kalan bölüm için temerrüde düşmemiş Üyelerin garanti fonuna başvurulur. Sermayenin yeniden tamamlanması, kullanılmış garanti fonu katkı paylarının iadesini gerektirmez.

Temerrüt cezası

MADDE 63- (1) ***(Değişik: 10.02.2022 tarihli ve 1770 sayılı Genel Mektup ile)*** Teminat veya garanti fonu katkı payı tamamlama çağrısı yükümlülüğünü süresi içinde ödemeyerek temerrüde düşen Üyeye, yükümlülüğün takas günü (T+1) saat 15.00'dan EFT kapanışına kadar kapatılması durumunda, temerrüt tutarı üzerinden, Borsa tarafından oluşturulan, kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50'si oranında hesaplanan tutarda temerrüt cezası uygulanır. Takas günü (T+1) EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için ise söz konusu en yüksek olan oranın 2 katı nispetinde temerrüt cezası uygulanır.

(2) ***(Eklenen: 21.08.2019 tarihli ve 1576 sayılı Genel Mektup ile)*** Eksi nakit kapama yükümlülüğünü süresi içinde ödemeyerek temerrüde düşen Üyeye, yükümlülüğün takas günü (T+1) saat 11.00'dan EFT kapanışına kadar kapatılması durumunda, temerrüt tutarı üzerinden, Borsa tarafından oluşturulan, kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50'si oranında hesaplanan tutarda temerrüt cezası uygulanır. Takas günü (T+1) EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için ise söz konusu en yüksek olan oranın 2 katı nispetinde temerrüt cezası uygulanır.

(3) ELÜS'e dayalı fiziki teslimata konu vadeli işlem sözleşmelerinden dolayı temerrüde düşen Üyeye, ilgili dayanak varlığın takas günü piyasa değeri üzerinden hesaplanan tutar üzerinden, takas günü şartlı virman son saatinden EFT kapanışına kadar geçen süre için Borsa tarafından oluşturulan, kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50'si oranında hesaplanan tutarda temerrüt cezası uygulanır. Takas günü EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için ise söz konusu en yüksek olan oranın 2 katı nispetinde temerrüt cezası uygulanır.

(4) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Dövize dayalı ve fiziki teslimata konu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden dolayı temerrüde düşen Üyeye yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının, döviz cinsinden yükümlüklerde USD için FED Fonlama Faiz Oranı (FED Funds rate), EUR için Avrupa Merkez Bankası

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

Marjinal Borç Verme Faiz Oranı (ECB Marginal Lending Facility) esas alınır. Aşağıdaki tabloda yer alan katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

YÜKÜMLÜLÜK TÜRÜ	SAAT ARALIĞI	KATSAYI
NAKİT / KIYMET (TL-USD-EUR)	16:00-den sonra aynı gün valörüyle(16:00 dahil)	1
	Valör tarihinden sonra	3

(5) ***(Eklenen: 13.09.2021 tarihli ve 1725 sayılı Genel Mektup ile)*** Dövize dayalı ve fiziki teslimata konu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden dolayı temerrütlerde temerrüt faizi aşağıdaki formül ile hesaplanır.

Temerrüt Faizi = Matrah * Faiz Oranı * Gün * Katsayı / 360

Matrah

TL için: Gecikmeli Kapatılan Tutar

YP için: Gecikmeli Kapatılan Tutar * Kur

Kur: Takas tarihindeki TCMB Döviz Alış/Satış Kuru Ortalaması

(6) Temerrüde düşen Üyeye, temerrüdün kapatılması için 60 ıncı maddenin üçüncü fıkrası veya 61 inci maddenin üçüncü fıkrası çerçevesinde süre verilmesi durumunda, temerrüt cezasının hesaplanmasında temerrüde düşme anı dikkate alınır.

(7) ***(Değişik: 08.12.2022 tarihli 1832 sayılı Genel Mektup ile)*** Üyenin temerrüde düşmesi durumunda, teminat tamamlama yükümlülüğünün veya fiziki teslimat yükümlülüğünün temerrütlü olarak yerine getirildiği iş günü Takasbank, hesaplanan temerrüt cezasını Üyeye elektronik ortamda bildirir. Temerrüt cezası, yabancı para cinsi yükümlülüklerde de Türk Lirası üzerinden hesaplanır. İlgili yabancı para biriminin Türk Lirası'na çevrilmesinde TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları kullanılır.

(8) ***(Eklenen: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile)*** Tahsil edilecek temerrüt cezasına alt sınır uygulanır.

(9) ***(Eklenen: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile)***Hesaplanan temerrüt cezasının asgari temerrüt cezasının altında olması halinde asgari temerrüt cezası uygulanır.

(10) ***(Eklenen: 08.12.2022 tarihli ve 1832 sayılı Genel Mektup ile)***Asgari temerrüt cezasına ilişkin tutarlar, Piyasa koşulları doğrultusunda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerleme oranı da dikkate alınarak belirlenir ve uygulama öncesinde üyelere duyurulur.

(11) Temerrüt cezası, Üyeye Piyasadaki işlemlerinden doğan takas ücretleri ile birlikte yansıtılır ve tutarı BISTECH Takas Terminalleri aracılığı ile takip edilebilir. Üyenin temerrüt cezası yükümlülüğünü yerine getirememesi durumunda Takasbank, nezdindeki Üyeye ait tüm varlık, hak ve alacaklar üzerinde takas, mahsup ve hapis hakkına sahiptir.

MADDE 64- (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiği para biriminin kullanılması esastır.

(2) Takasbank, nakit takas yükümlülüklerinin işlemlerin gerçekleştiği para biriminden farklı para birimleri üzerinden de gerçekleştirilmesine izin verebilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Ücret ve komisyonlar

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)

MADDE 65- (1) Takasbank'ın bu Prosedür kapsamında sunmuş olduğu hizmetlere ilişkin olarak Üyelerine uygulayacağı ücret ve komisyonlar hakkında MKT Yönetmeliği'nin 50 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Disiplin hükümleri

MADDE 66- (1) Bu Prosedürde belirlenen yükümlülüklere uymayan Üyeler hakkında Merkezi Takas Yönetmeliği'nin yedinci bölümünde yer alan disiplin hükümleri uygulanır.

Olağanüstü durumlarda alınacak tedbirler

MADDE 67- (1) Takasbank, Piyasa takas işlemlerinin olumsuz etkileneceğini öngördüğü olağanüstü durumların varlığı halinde alınacak önlemleri belirlemeye ve bu önlemleri uygulamaya yetkilidir. Söz konusu durumlarda Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği' nin 48 inci maddesi ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan tedbirleri almaya yetkilidir.

Geçici Madde

MADDE 68 – *(Değişik: 19.06.2023 tarihli ve 1889 sayılı Genel Mektup ile)*

(1) Bu prosedürün 54 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen sabit garanti fonu katkı payı tutarı, 2023 yılı Temmuz ayı hesaplamalarından itibaren 1.250.000 TL, 2023 yılı Ekim ayı garanti fonu katkı payı hesaplamalarından itibaren ise 2.500.000 TL olarak geçerli olacaktır.

Yürürlük

MADDE 70- (1) Bu Prosedür duyurulduğu tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 71- (1) Bu Prosedür hükümlerini Genel Müdür yürütür.

Gizlilik Seviyesi: Halka Açık (Tasnif Dışı)